

2010 YILI ÇEVRE DENETİMİ RAPORU

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI

T.C.
ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
ANKARA
2011

ÖNSÖZ

Sanayinin gelişmesiyle birlikte tüm dünyada çevre sorunları ortaya çıkmış ve doğal kaynaklar konusunda sıkıntılar yaşanmaya başlanmıştır. Bu nedenle, daha temiz üretim proseslerinin kullanılması, atıkların azaltılması, atıkların ve yan ürünlerin yeniden üretimde kullanılması gibi konular gündeme gelmiştir. Bu çerçevede, çevre mevzuatının daha etkin uygulanması için sanayi tesislerine verilen izinlere uygunluğun tespiti amacıyla yapılan çevre denetimleri oldukça önemlidir.

Bakanlığımız 2005 yılından bu yana, Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki çevre denetçilerini bir araya getiren IMPEL Ağı faaliyetlerini yakından takip etmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen eğitim ve projelerde elde edilen bilgi ve deneyimlerin paylaşımı, ulusal düzeyde gerçekleştirilen eğitimlerle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bilgilerin denetim faaliyetlerimize yansıtılması sağlanmıştır.

2010 yılı içerisinde Çevre ve Orman Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı tarafından 45.000'in üzerinde denetim yapılmıştır. 2010 Yılı Çevre Denetimi Raporu ile tüm bu denetim faaliyetleri hakkında bilgi verilmiş, bu denetimler sonucunda uygulanan yaptırımlara ilişkin veriler toplanmıştır. Ayrıca çevre denetçileri için yürütülen eğitimler ve projeler, denetim faaliyetlerinin genel değerlendirmesini yapmak için oldukça önemlidir. Bu nedenle rapor kapsamında bu konulara da yer verilmiştir.

2010 Yılı Çevre Denetimi Raporu'nun sizler için Çevre ve Orman Bakanlığı denetim faaliyetleri ile ilgili faydalı bir kaynak teşkil etmesini umuyorum.

Sedat KADIOĞLU
Müsteşar Yardımcısı

İçindekiler

İçindekiler

ÖNSÖZ	01
KISALTMALAR	03
1. GİRİŞ	04
2. DENETİM FAALİYETLERİ	08
3. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	20
4. İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	22
5. ULUSLARARASI DENETÇİ AĞLARI ÇALIŞMALARINA KATILIM	29
6. EĞİTİM VE PROJE FAALİYETLERİ	33
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	38
EK İL ÇEVRE VE ORMAN MÜDÜRLÜKLERİNE İLİŞKİN VERİLER	41

Kısaltmalar

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ÇDY	Çevre Denetimi Yönetmeliği
ÇEDPGM	Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü
ÇEDY	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği
ÇYGM	Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
ECENA	Katılım Ülkeleri için Çevresel Uygunluk ve Yaptırım Ağı
IMPEL	Çevre Mevzuatının Uygulanması ve Yaptırımı Ağı
İÇOM	İl Çevre ve Orman Müdürlüğü

I. Giriş

Toplam 81 adet ile sahip ülkemizde, Çevre ve Orman Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı olarak çevresel uygunluğun kontrolü amacıyla 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında denetim faaliyetleri yürütmektedir.

Çevre Kanunu'nun 12 ve 24 üncü maddelerine göre, çevre ile ilgili denetim ve yaptırımın uygulanmasında Çevre ve Orman Bakanlığı yetkilidir, fakat Çevre Kanunu'nda belirtilen farklı kurumlara çevre denetimi ve yaptırımların uygulanması konusunda yetki devri yapılabilmektedir.

"Yürürlükte olan Çevre Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerekliğinde bu yetki, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine veya Bakanlıkça uygun görülen diğer kurum ve kuruluşlara devredilir (madde-12).

Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir. Bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim

yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılır. Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilatında genel müdürler, taşra teşkilatında il çevre ve orman müdürlerince verilir (madde-24)."

Birleşik Çevre Denetimini temel alan "Çevre Denetimi Yönetmeliği" 05 Ocak 2002 tarih ve 24631 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin yayımlanmasından sonra Bakanlıkta Çevre Denetimi Şube Müdürlüğü kurulmuş, şube müdürlüğünün personelinin gerekli eğitimleri alması sağlanmış ve 2004 yılından itibaren Bakanlıkta yıllık denetim programları yapılarak birleşik denetimler başlamıştır. Daha sonra yönetmelik, AB uyum sürecinde ortaya çıkan yeni bakış açısı ve uygulamada karşılaşılan sorunları gidermek amacıyla 21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği ile güncellenerek yenilenmiştir.

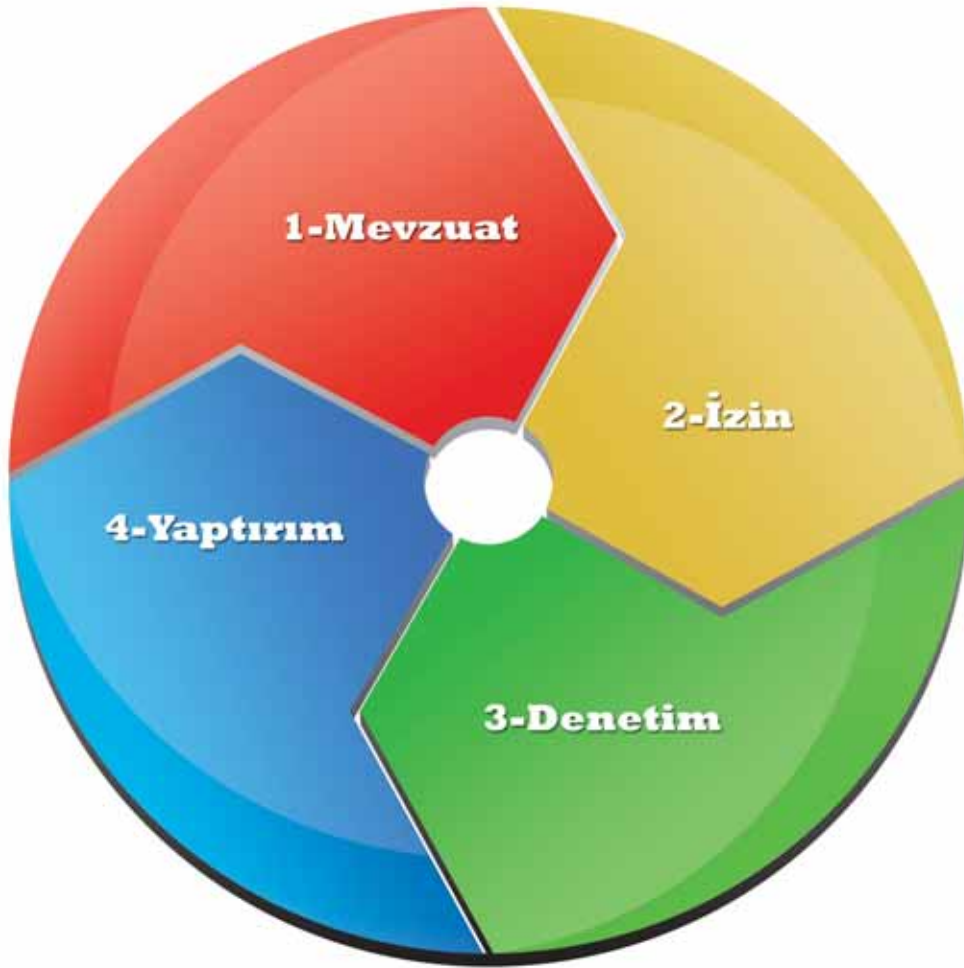

Bakanlıkça iki tür denetim yapılmaktadır. Bunlardan ilki, mevcut yönetmelikler çerçevesinde ilgili yönetmeliğin hükümlerine uyulup uyulmadığının belirlendiği ortam bazlı denetimler ve ikinci denetim türü ise faaliyet veya tesislerin tüm çevre mevzuatına uygunluğunun kontrolünün yapıldığı birleşik çevre denetimleridir. Her iki denetim de Bakanlığın ilgili birimleri ve il müdürlükleri tarafından yapılmaktadır.

Şekil 1'de verilen düzenleyici döngüde görüldüğü üzere de Bakanlık öncelikle Çevre Kanunu kapsamında gerekli mevzuatı hazırlamakta, bu mevzuat kapsamında tesis ve faaliyetlere izinler vermekte ve sonrasında uygunluğun kontrolü amacıyla ilgili mevzuat, izin ve lisanslar kapsamında denetimler yapmaktadır.

Denetimler sonrasında uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda ise yaptırım uygulanmaktadır. Bütün bu çalışmalar sonucunda denetim ve yaptırım faaliyetlerinin gözden geçirilerek sonuçlarının değerlendirilmesi ve bu değerlendirmelerin ışığında gerekli görüldüğü durumlarda mevzuatta ve izin koşullarında değişikliklere gidilmesi gerekmektedir. Bu nedenle düzenleyici döngünün tamamlanması amacıyla denetim faaliyetleri ile ilgili yıllık bir değerlendirme yapılması oldukça önemlidir.

Şekil 1 - Düzenleyici Döngü

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (ÇYGM), Çevre Denetimi Yönetmeliği (ÇDY) kapsamında 344 kişilik teknik personeliyle birleşik ve ortam bazlı denetimler gerçekleştirmektedir. 2004 yılından bu yana uygulanmakta olan birleşik denetimler ÇDY’de aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

“Tesis veya faaliyetlerin, çalışmalarının Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe giren hava, su, toprak, atık, kimyasallar, deniz ve gürültüye ilişkin tüm yönetmeliklere uygunluğunun bir arada ele alındığı denetimler”.

Birleşik denetimlerin yanı sıra yürütülmekte olan ortam bazlı denetimler ise ÇDY’de aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

“Tesis veya faaliyetlerin Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe giren hava, su, toprak ortamları ile atıklara, kimyasallara ve gürültüye ilişkin mevzuattan birinin uygunluğunun ele alındığı denetimler”.

Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü (ÇEDPGM) tarafından 17 Temmuz 2008 tarihli ve 26939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇEDY) kapsamında gerçekleştirilen izleme ve kontrol faaliyetleri söz konusu yönetmelikte şu şekilde tanımlanmıştır;

“Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir” veya “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu” kararı alındıktan sonra, projenin inşaat, işletme ve işletme sonrası aşamalarında, kararın verilmesine esas teşkil eden şartlar doğrultusunda ve çevre değerlerini olumsuz etkilemeyecek biçimde yürütülmesinin sağlanması için yapılan çalışmaların bütünü”.

81 İl Çevre ve Orman Müdürlüğü (İÇOM) ise ÇDY ve ÇEDY kapsamında denetim, izleme ve kontrol çalışmalarını yürütmektedir.

Bu raporla, 2010 yılı içerisinde gerçekleşen denetim faaliyetleri ile ilgili istatistikî verilerin sunulması ve söz konusu faaliyetlerin etkinliğine ilişkin bir değerlendirme yapılması hedeflenmiştir. Denetim sonucunda uygulanan idari yaptırımlara ilişkin veriler, yürütülen proje faaliyetleri, uluslararası denetçi ağları ile bağlantılar ve bu ağlar bünyesinde gerçekleşen eğitim faaliyetleri ile ilgili bilgiler de rapor kapsamındadır.

2. Denetim Faaliyetleri

Literatüre bakıldığında çevre denetimlerine yönelik olarak çok sayıda denetim tipleri tanımlandığı görülmektedir. Bu raporda, denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı ve plansız denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler yıllık bir program çerçevesinde haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilmektedir. Plansız denetimler ise genellikle kaza, ihbar veya şikâyet sonrasında ani olarak gerçekleşen veya Bakanlık ya da İÇOM tarafından gerekli görüldüğü durumlarda herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın yapılan denetimlerdir.

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü ve İl Çevre ve Orman Müdürlükleri tarafından yürütülen çalışmalara ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

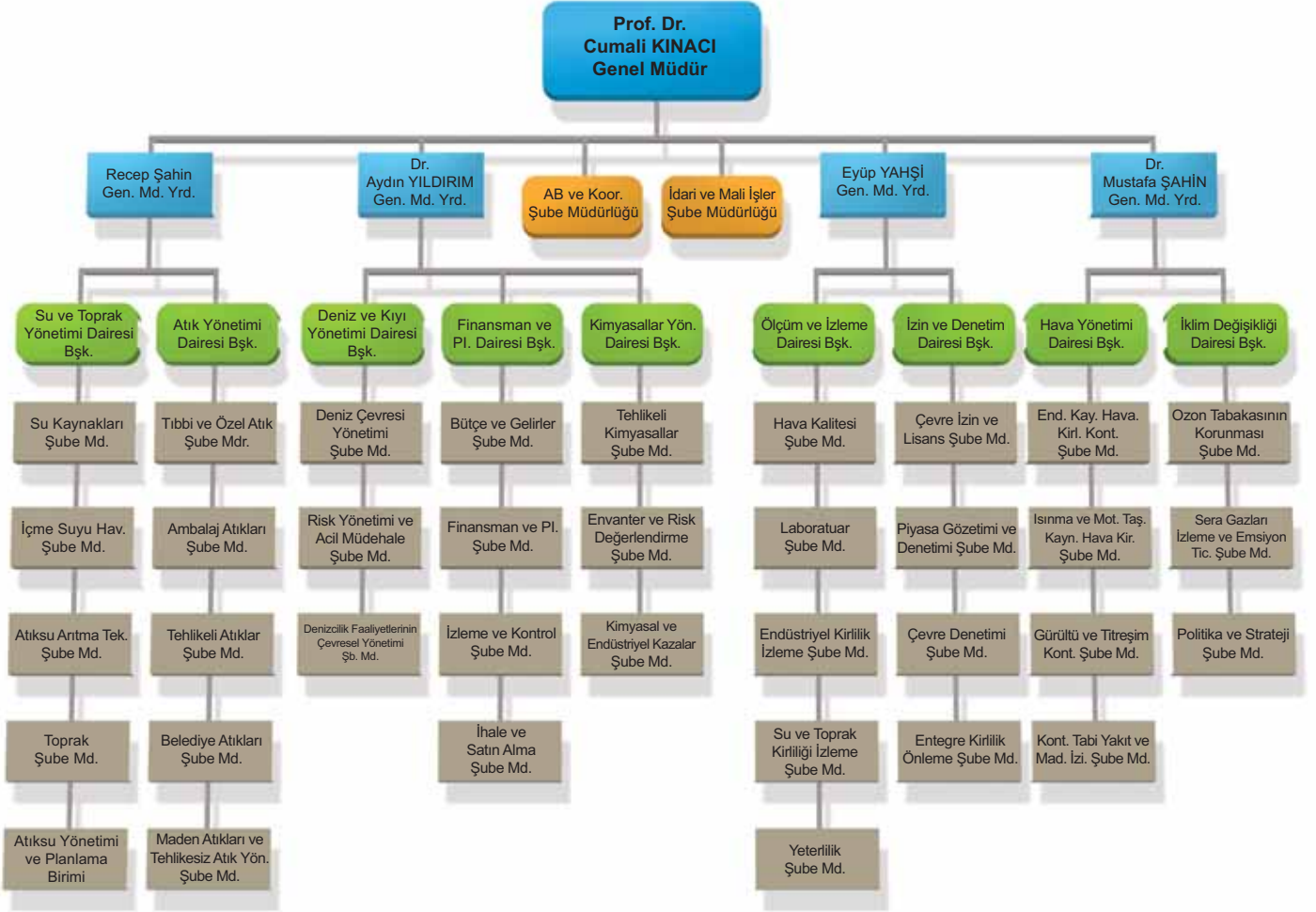
2.1. Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Denetim Faaliyetleri

2010 yılındaki ÇYGM'nin organizasyon şeması Şekil 2'de görülmekte olup, Genel Müdürlük bünyesinde denetimler büyük bir oranda İzin ve Denetim Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmakta ve gerekli olduğu durumlarda aşağıda sıralanmakta olan diğer teknik birimler, denetimlere destek verebilmektedirler.

- Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı
- Deniz ve Kıyı Yönetimi Dairesi Başkanlığı
- Hava Yönetimi Dairesi Başkanlığı
- Kimyasallar Yönetimi Dairesi Başkanlığı
- Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı
- Su ve Toprak Yönetimi Dairesi Başkanlığı

Bunlara ek olarak, yukarıda sayılan Daire Başkanlıkları, görev alanları kapsamında izin ve lisans başvurularını değerlendirmek ve sonuçlandırmak amacıyla da denetimler yapabilmektedirler.

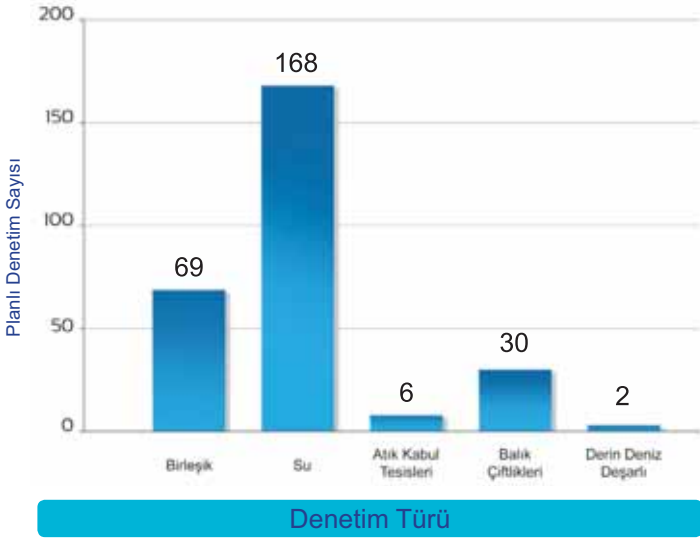

Şekil 2 - Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Organizasyon Şeması

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca Bakanlık Merkez ve 63 İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek olan 2010 Yılı Yıllık Denetim Programı 07.01.2010 tarih ve 156 sayılı Bakan Olur’u ile onaylanmış ve bu Yıllık Denetim Programı kapsamında planlı denetimler gerçekleştirilmiştir.

ÇYGM tarafından 2010 yılı içerisinde gerçekleştirilen planlı denetimlere ilişkin veriler Şekil 3’te verilmektedir.

Şekil 3 - ÇYGM tarafından gerçekleştirilen planlı denetimler

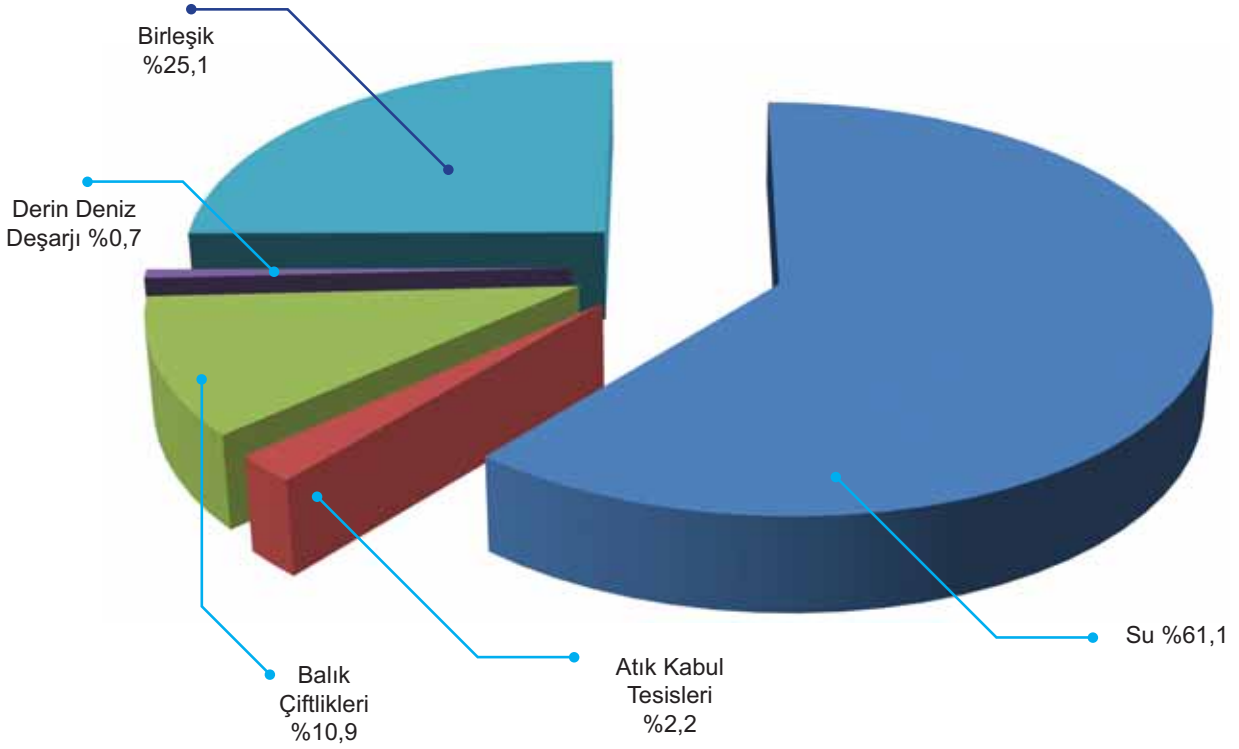
Ortam bazlı denetimler kapsamında yürütülen planlı havza denetimleri çerçevesinde 8 havzada 165 tesis denetlenmiş, atıksu deşarj noktalarından numune alınarak analizleri yapılmıştır.

Ayrıca söz konusu havzalarda su kalitesinin izlenmesi amacıyla nehir boyunca da numuneler alınmıştır. 2010 yılı içerisinde gerçekleşen havza denetimlerine ilişkin bilgi Tablo 1’de yer almaktadır. Havza denetimlerinin dışında su kirliliği konusunda 3 denetim daha yapılmıştır.

Havza	Tesis Sayısı
Ergene	85
B.Menderes	20
Susurluk	10
Kızılırmak	11
Gediz	14
Yeşilirmak	10
Van	8
Seyhan - Ceyhan	7
Toplam	165

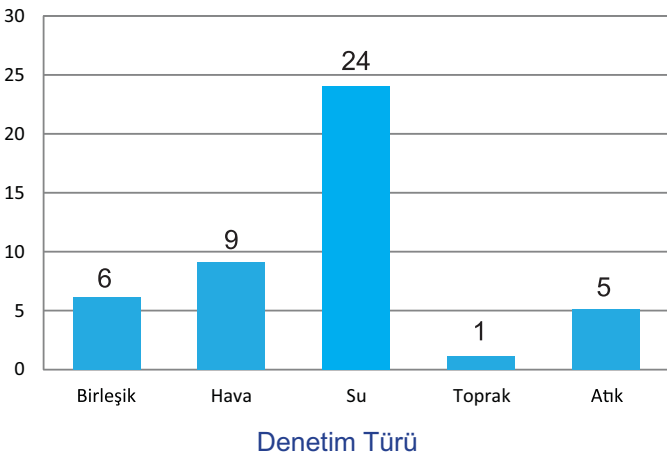
Tablo 1 - ÇYGM tarafından gerçekleştirilen havza denetimleri

Şekil 4 - ÇYGM tarafından gerçekleştirilen planlı denetimlerin dağılımı

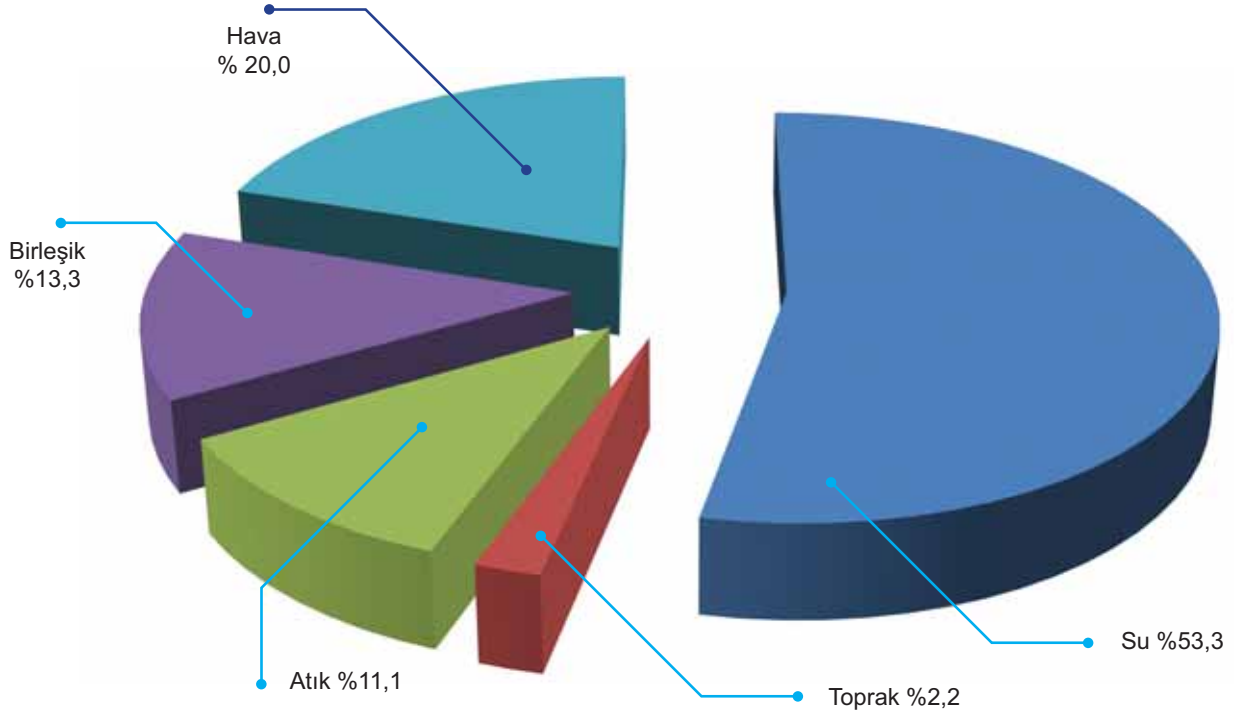
ÇYGM tarafından gerçekleştirilen planlı denetimlerin yüzdeleri dağılımı Şekil 4'te görülmekte olup, % 61,8 dağılım payına sahip olan Su Kirliliği konulu denetimleri % 24,3 ile Birleşik denetimler izlemektedir.

2010 yılı içerisinde ÇYGM tarafından gerçekleştirilen plansız denetimler ise Şekil 5'de görülmektedir.

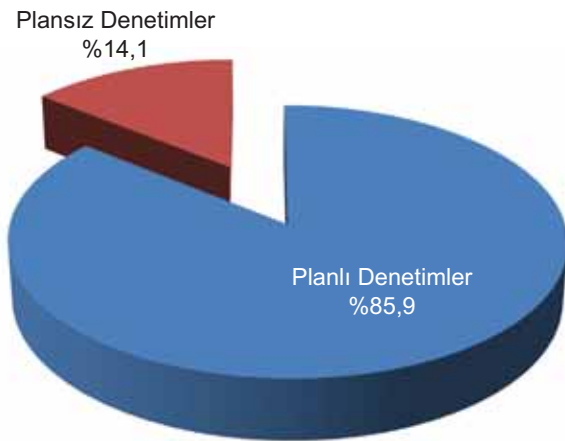
ÇYGM'ye gelen şikâyetler sonucunda, 6 tesiste birleşik denetim uygulanmış olup, Atık yönetimi konusunda 5 tesis, Toprak Kirliliği konusunda 1 tesis denetlenmiştir. Hava emisyonları ile ilgili 9 tesis denetlenmiş olup, bu denetimlerin 4'ünü Kocaeli ili Dilovası ilçesinde gerçekleştirilen ani gece denetimleri oluşturmaktadır.

Şekil 5 - ÇYGM tarafından gerçekleştirilen plansız denetimler

Şekil 6 - ÇYGM tarafından yapılan plansız denetimlerin dağılımı

Şekil 6 incelendiğinde, ÇYGM tarafından gerçekleştirilen ani denetimlerin büyük bir kısmını %53,3'lük payla Su Kirliliği konulu denetimlerin, %20'lik kısmını Hava Kirliliği konulu denetimlerin, %13,3'lük kısmını ise Birleşik denetimlerin oluşturduğu görülmektedir.

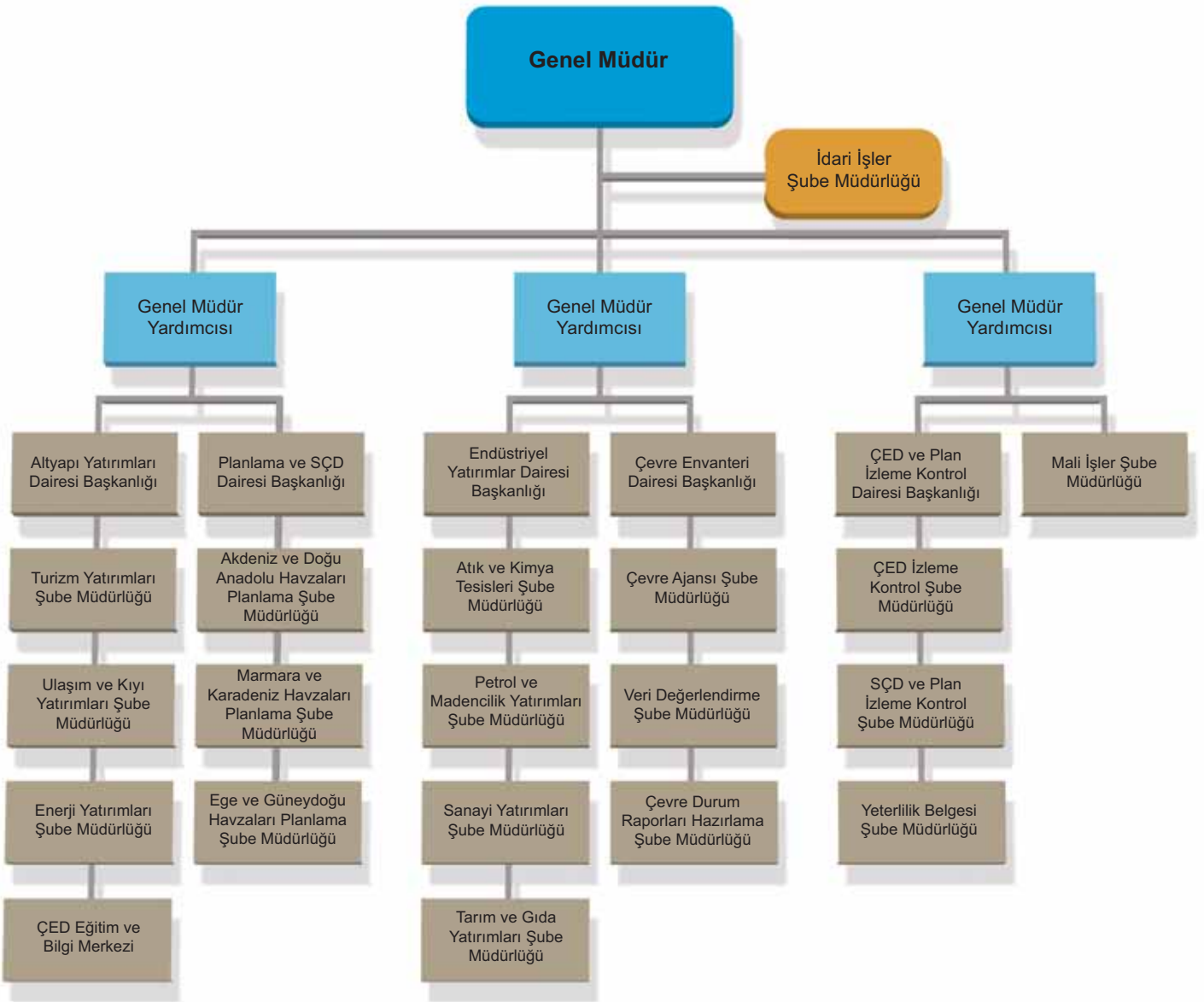
Şekil 7 - ÇYGM denetimleri için karşılaştırma

ÇYGM tarafından 2010 yılında 275 planlı denetim, 45 plansız denetim yapılmıştır. Gerçekleşen toplam denetim sayısı 320'dir. Planlı ve plansız denetimlere ilişkin karşılaştırma Şekil 7'de verilmiştir. Söz konusu şekilden görüldüğü üzere 2010 yılı denetimlerinin %85,9'unu planlı denetimler, %14,1'ini ise plansız denetimler oluşturmaktadır.

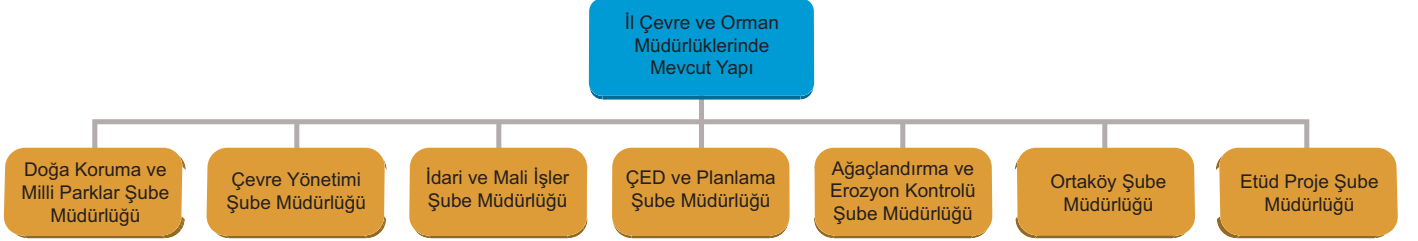
ÇYGM tarafından gerçekleştirilen planlı ve plansız denetimlere ek olarak, 2010 yılında çevre denetim görevlisi eğitimlerini tamamlayarak birleşik denetime geçen 24 İÇOM'un yaptığı planlı birleşik denetimlerin bir bölümüne gözlemci olarak katılım sağlanmıştır.

4.2. Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü İzleme-Kontrol Faaliyetleri

ÇEDPGM tarafından 2010 yılı içerisinde 701 faaliyet için izleme ve kontrol çalışması yürütülmüştür. Söz konusu çalışmalar ÇED İzleme ve Kontrol Şube Müdürlüğü'nde görev alan 13 kişilik teknik personel ile gerçekleştirilmiş olup, çalışmaların tümü yıllık bir plan çerçevesinde yapılmıştır.

Şekil 8 - ÇEDPGM organizasyon şeması

Şekil 9 - İÇOM organizasyon şeması

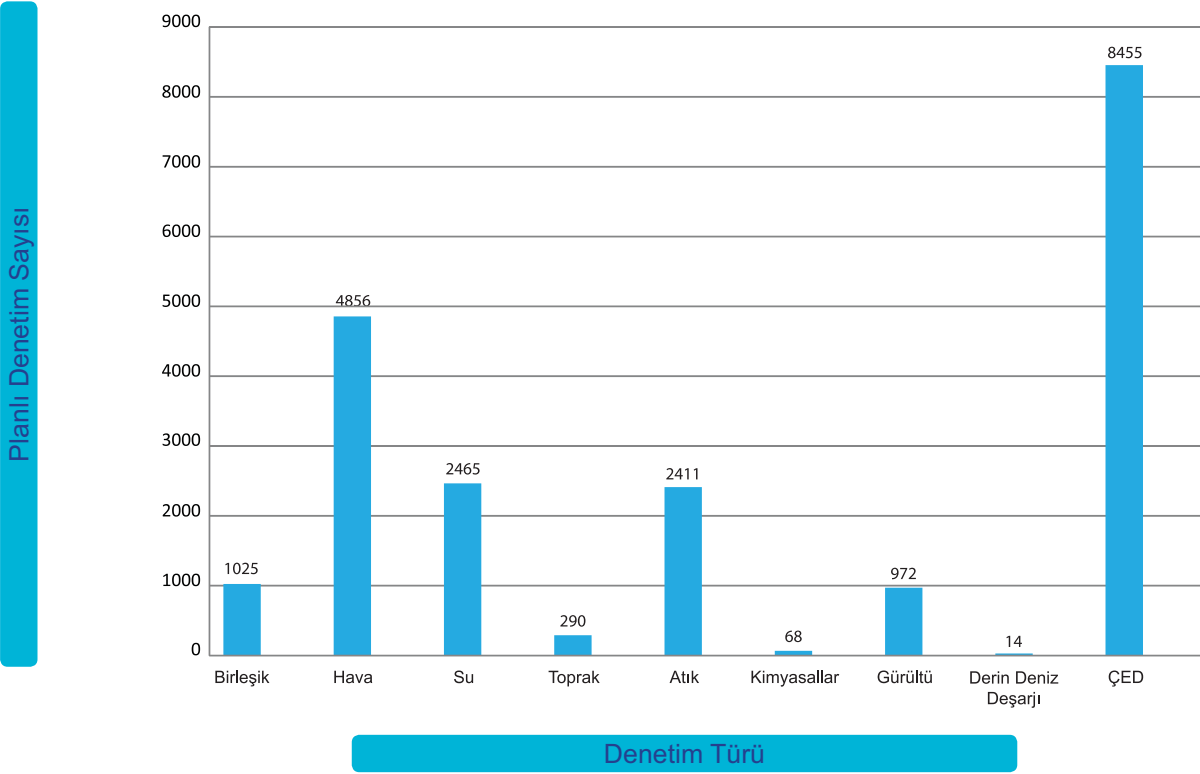
4.3.İl Çevre ve Orman Müdürlükleri Denetim Faaliyetleri

İÇOM organizasyon şeması Şekil 9'da görülmekte olup, denetim faaliyetleri Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve ÇED ve Planlama Şube Müdürlüğü personeli tarafından yürütülmektedir. Ekte verilmekte olan tabloda da görüleceği üzere bazı illerde personel sayısının azlığı nedeniyle söz konusu iki şube müdürlüğü birleşik durumdadır ve tek bir şube müdürü bulunmaktadır. Tüm İÇOM'larda 1181 personel bulunmakta olup bu sayıya şube müdürleri de dahildir.

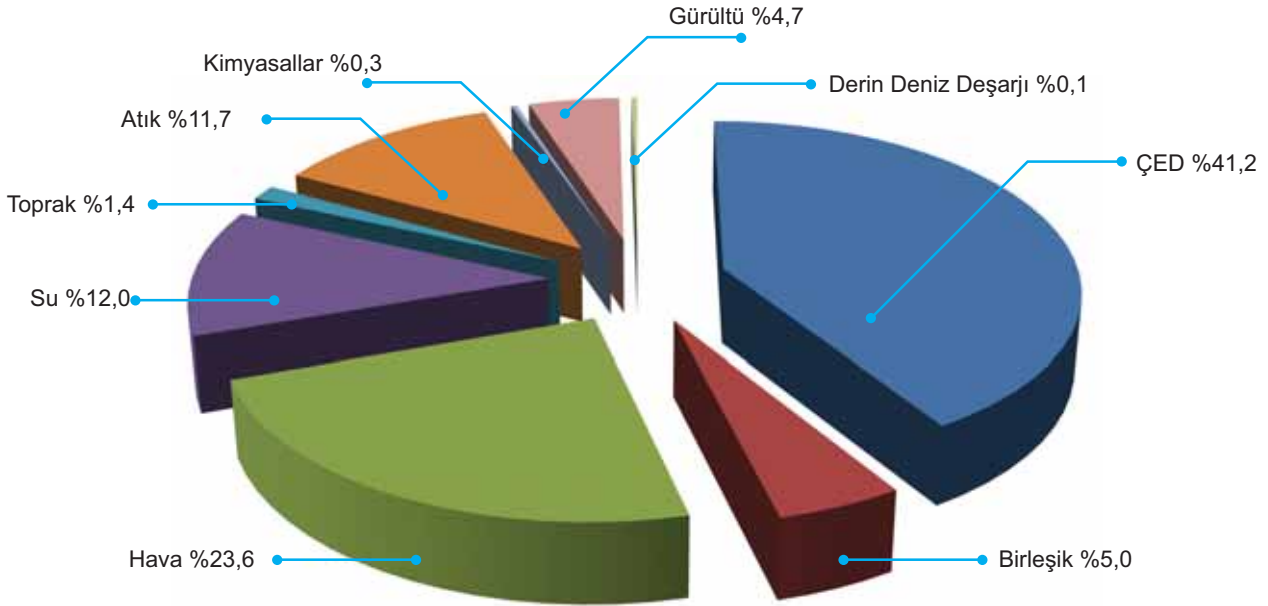
İÇOM personeli 2006 yılından bu yana kademeli olarak eğitim programına alınmakta ve birleşik denetim uygulamasına geçmektedir. 2010 yılına kadar gerekli eğitimleri tamamlamış olan 63 İÇOM 07.01.2010 tarih ve 156 sayılı Bakan Olur'u çerçevesinde onaylanan 2010 Yılı Denetim Programı çerçevesinde birleşik çevre denetimlerini gerçekleştirmiştir.

81 İÇOM tarafından yürütülen planlı ve plansız denetimlere ilişkin veriler sırasıyla Şekil 10 ve Şekil 12'de görülmektedir. İllere göre denetim sayıları ekte verilmektedir.

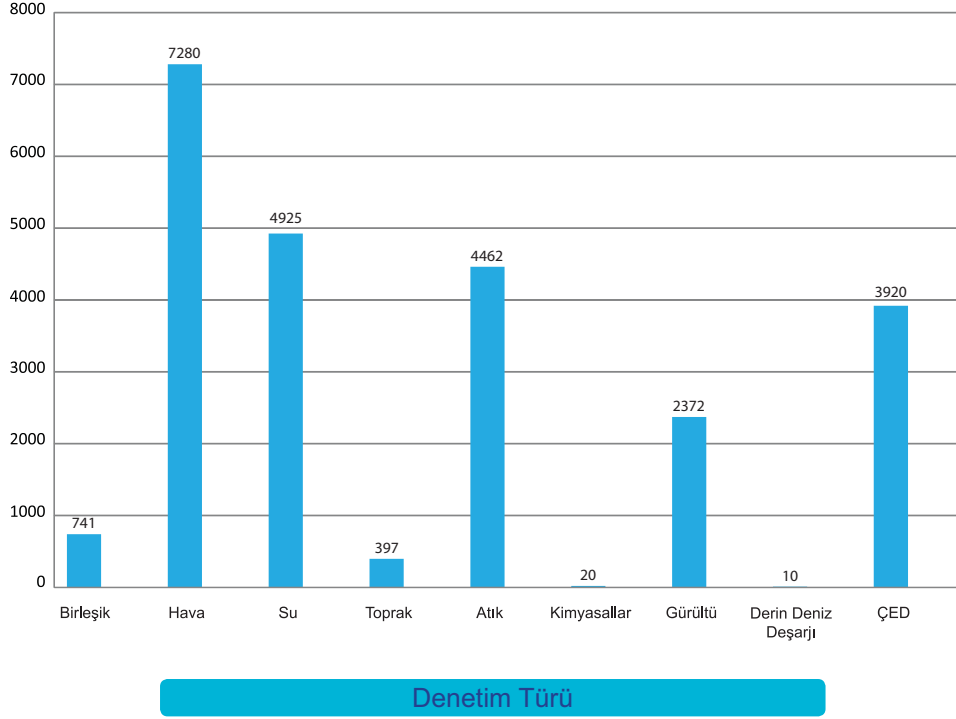
Şekil 10 - 81 İÇOM tarafından gerçekleştirilen planlı denetimler

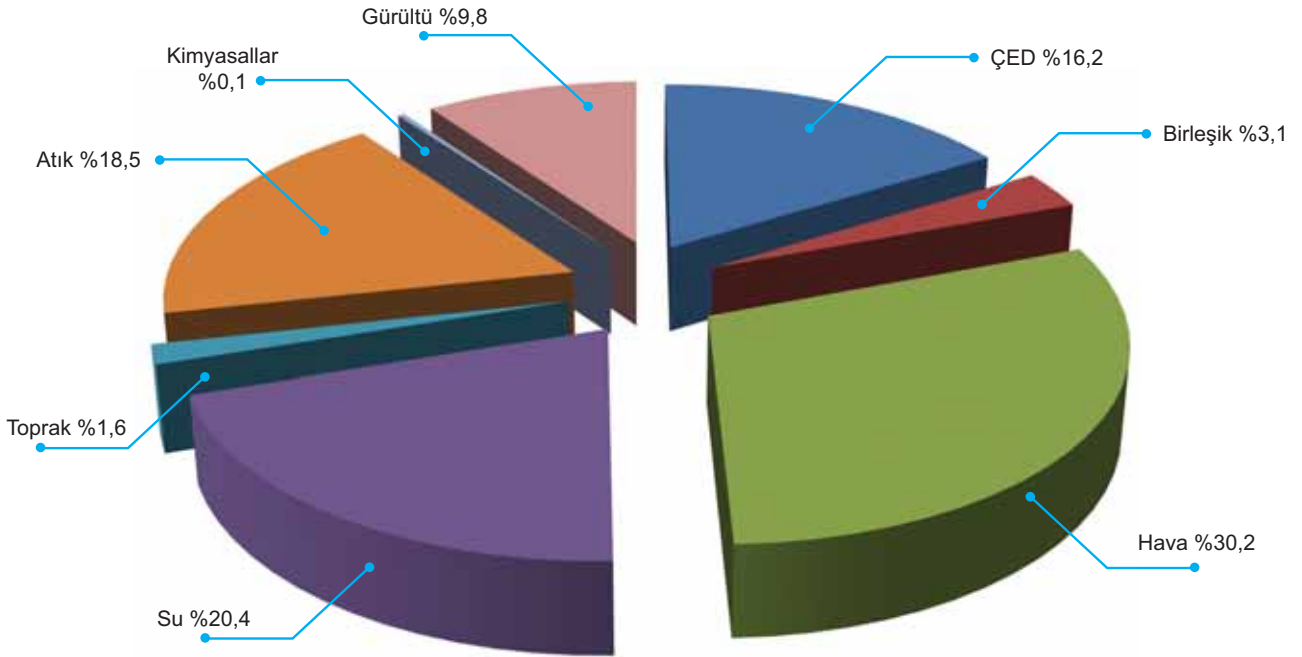
Şekil 11 - 81 İÇOM tarafından gerçekleştirilen planlı denetimlerin dağılımı

Şekil 11 incelendiğinde, İÇOM'lar tarafından gerçekleştirilen planlı denetimlerin büyük bir kısmının %41,2'lik pay ile ÇED izleme ve kontrol faaliyetleri konusunda yapıldığı görülmektedir. Hava kirliliği konulu denetimler %23,6'lık, Birleşik denetimlerin ise %5'lik paya sahip olduğu görülmektedir.

Plansız Denetim Sayısı

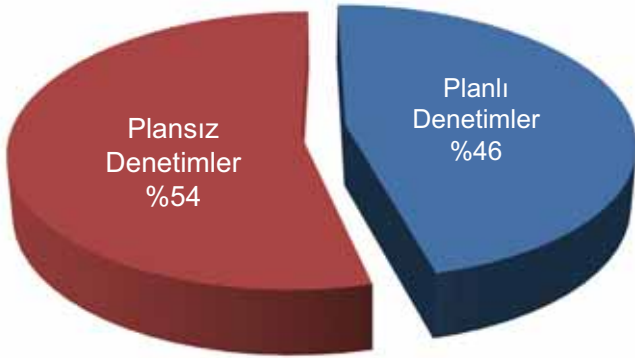
Şekil 12 - 81 İÇOM tarafından gerçekleştirilen plansız denetimler

Şekil 13 - 81 İÇOM tarafından gerçekleştirilen plansız denetimlerin dağılımı

Şekil 13 incelendiğinde, İÇOM'lar tarafından yapılan plansız denetimlerin büyük bir kısmının %30,2'lik payla hava kirliliği konusunda olduğu görülmektedir. Hava denetimlerini, sırasıyla, %20,4 ile Su kirliliği, %18,5 ile Atık yönetimi konulu denetimler izlemektedir. Birleşik denetimlerin dağılımının %3,1 olduğu görülmektedir.

2010 yılı içerisinde İÇOM tarafından 20.556 planlı denetim, 24.127 plansız denetim yapılmıştır. Gerçekleşen toplam denetim sayısı 44.683'tür. Planlı ve plansız denetimlere ilişkin karşılaştırma Şekil 14'te verilmektedir. Söz konusu şekilde de görüldüğü üzere denetimlerin %46'sını planlı denetimler, %54'ünü ise plansız denetimler oluşturmaktadır.

Şekil 14 - İÇOM denetimleri için karşılaştırma

Tesislerin yoğun olarak faaliyet gösterdiği bazı illere ait planlı ve plansız denetim sayıları Tablo 2'de verilmiştir.

İÇOM	Planlı Denetim Sayısı	Plansız Denetim Sayısı
Adana	1.147	1.005
Ankara	56	1.553
İstanbul	3.924	2.148
İzmir	20	2.599
Kocaeli	259	1.204
Tekirdağ	817	937
Tüm İÇOM	20.556	24.127

Tablo 2 - İllere göre denetim sayıları

2009 ve 2010 yılları için toplam denetim sayıları Tablo 3'te görülmektedir.

Denetim Birimi	Denetim Sayısı	
	2009	2010
ÇYGM	289	320
ÇEDPGM	680	701
81 İÇOM	33.476	44.683
Toplam	34.445	45.704

Tablo 3 - 2009 / 2010 yılları için denetim sayıları

3. Şikayetlerin Değerlendirilmesi

Çevre ve Orman Bakanlığı'na gerek yazılı olarak gerekse telefon ve elektronik ileti ile gelen şikâyetler Bakanlıkça değerlendirilerek gerekli görülen durumlarda Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı tarafından denetim gerçekleştirilmektedir.

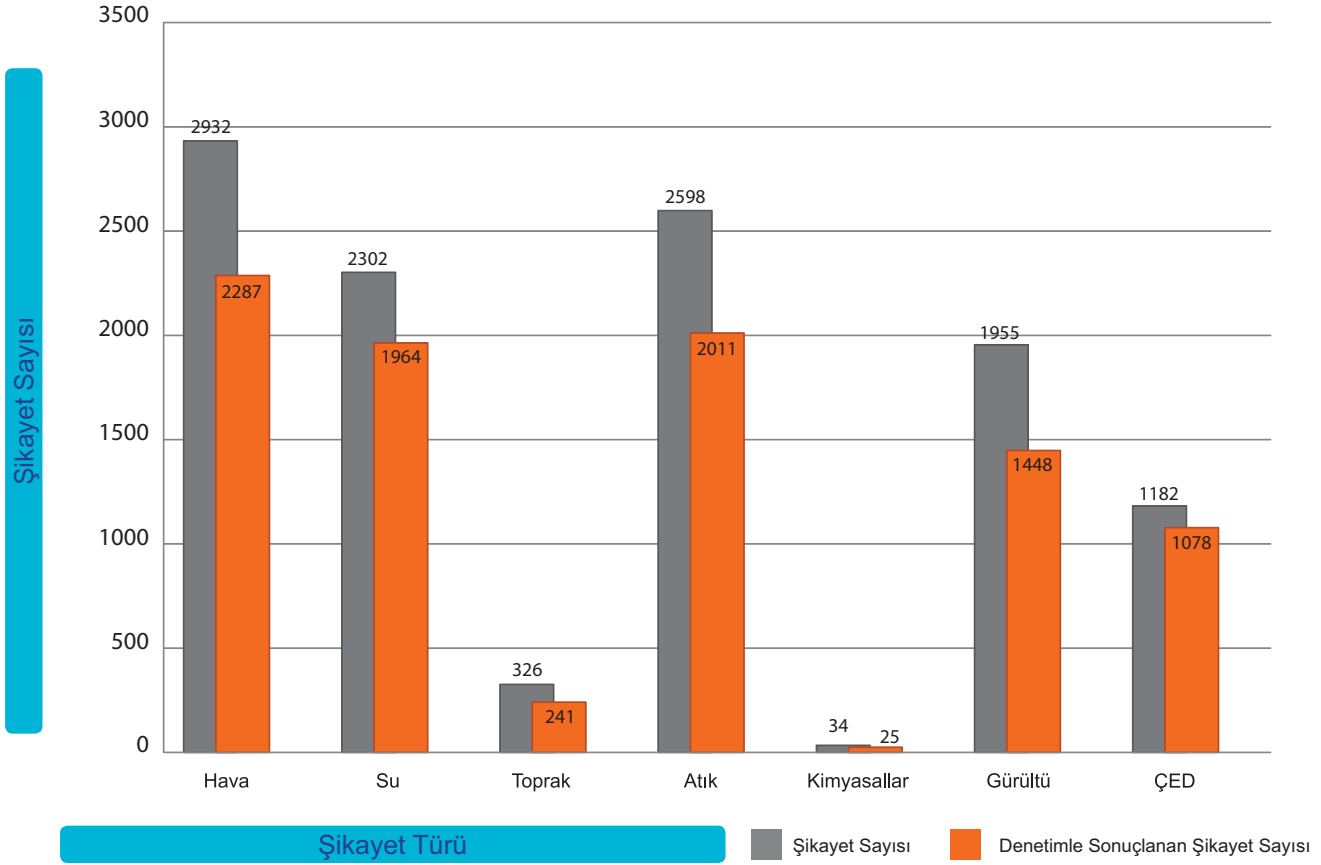
2010 yılında ÇYGM'ye gelen şikâyetler doğrultusunda 6 birleşik denetim, 9 hava kirliliği konulu ve 3 atık yönetimi konulu denetim yapılmıştır.

Şikâyetlerin büyük çoğunluğu, gerçekleştiği bölgeye İÇOM'ların yakın olması nedeniyle İÇOM'lara gönderilmekte ve İÇOM'lar tarafından denetimler gerçekleştirilmektedir.

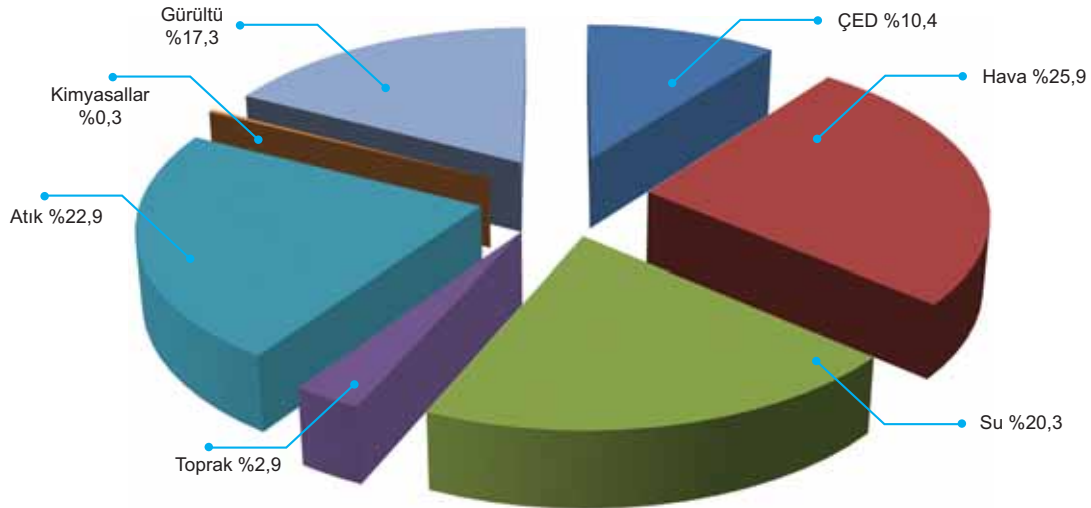
81 İÇOM'a 2010 yılı içinde gelen şikâyetlere ilişkin veriler Şekil 15'te verilmiştir. İÇOM'a gelen toplam şikâyet sayısı 11.329, denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı ise 9054'tür. Bu durumda İÇOM, 2010 yılında gelen şikâyetlerin %79,9'unu denetimle sonuçlandırmıştır.

İÇOM'lar tarafından 2010 yılında toplam 44.683 tane denetim yapılmıştır. Bu denetimlerin 9.054 tanesinin şikâyet üzerine yapılan denetimler olduğu bilindiğinden, İÇOM'lar tarafından yapılan denetimlerin %20,3'ünün şikâyet üzerine gerçekleştirildiği ortaya çıkmaktadır.

Gürültü ile ilgili şikâyetler sonucunda İÇOM'lar tarafından denetim gerçekleştirildiği gibi yetki devri yapılan belediyeler tarafından da söz konusu şikâyetler doğrultusunda gürültü denetimleri yapılmıştır.

Şekil 15 - 81 İÇOM'a gelen ve denetimle sonuçlanan şikâyetlerin sayısı

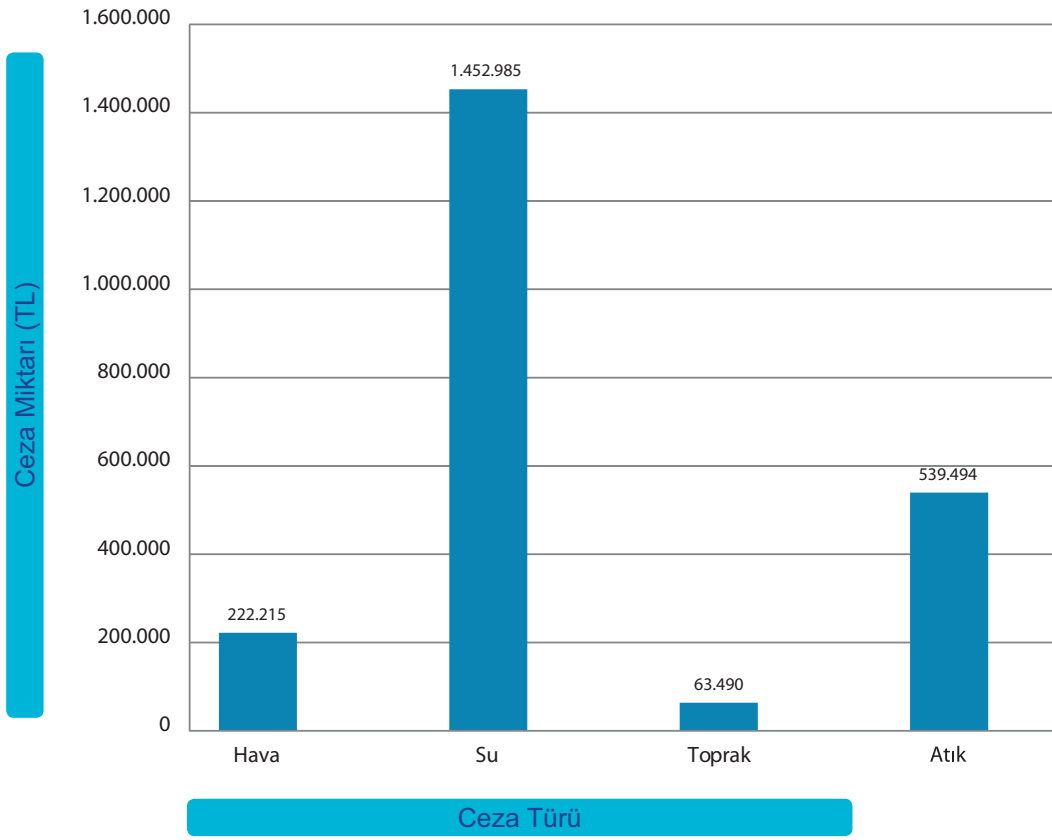
Şekil 16 - 81 İÇOM'a gelen şikâyetlerin dağılımı

Şekil 16 incelendiğinde, İÇOM'lara gelen şikâyetlerin büyük bir kısmının %25,9 ile hava kirliliği, %22,9 ile atık yönetimi ve %20,3 ile su kirliliği konuları üzerine olduğu görülmüştür.

4. İdari Yaptırım Uygulamaları

Yapılan çevre denetimleri sırasında uygunsuzluk tespit edilmesi halinde Çevre Kanunu Madde 20 kapsamında idari para cezaları uygulanmaktadır.

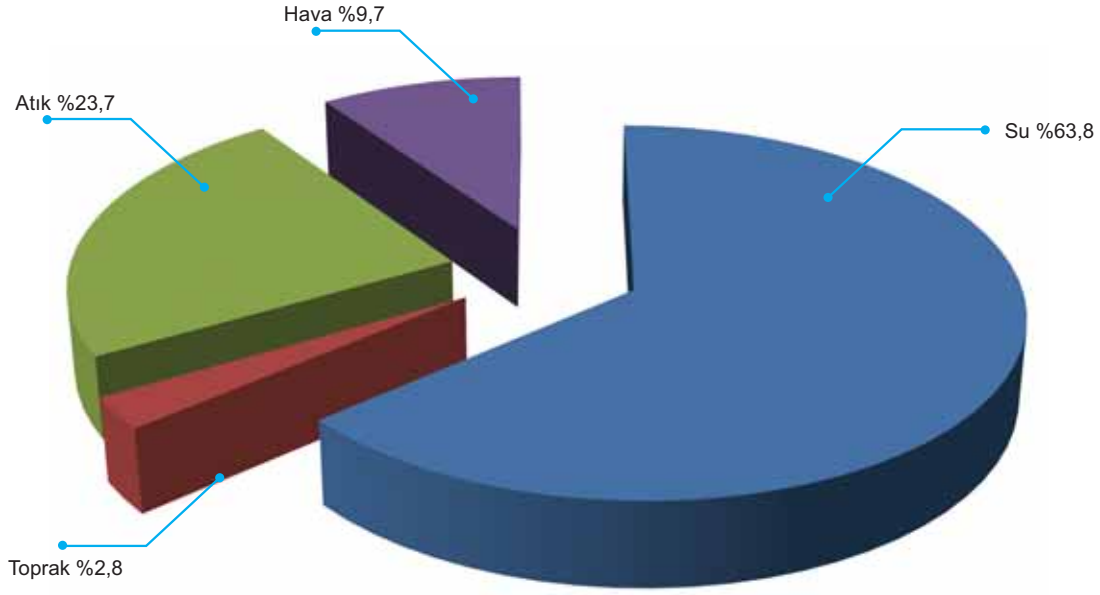
ÇYGM tarafından gerçekleştirilen 320 denetim sonucunda uygulanan idari para cezaları Şekil 17'de görülmektedir. 2010 yılında ÇYGM tarafından uygulanan ceza miktarı 2.278.184 TL'dir. Söz konusu cezaların ceza türlerine göre dağılımı Şekil 18'de görülmektedir.

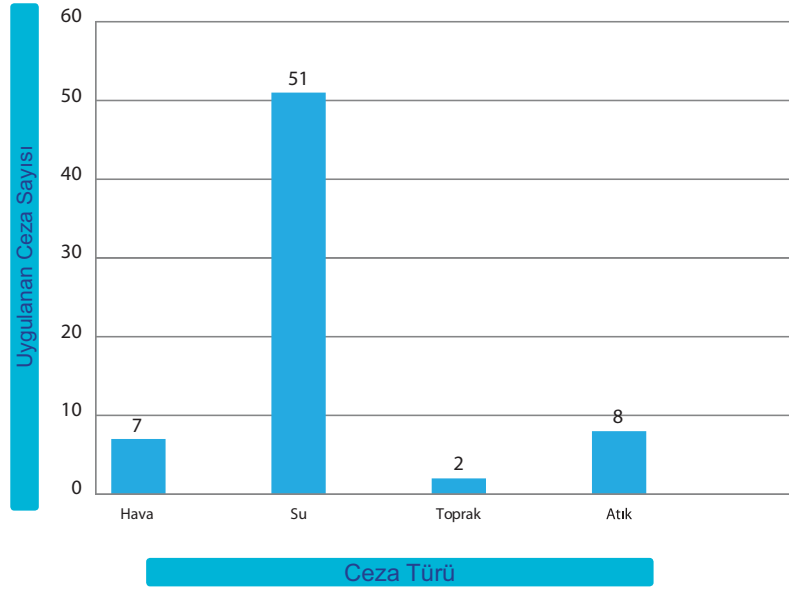
Şekil 17 - ÇYGM tarafından uygulanan idari para cezaları

Şekil 18 incelendiğinde, ÇYGM tarafından uygulanan idari para cezalarında en büyük pay %63,8 ile su kirliliği konusuna aittir. Su kirliliğini %23,7'lik dilim ile atık yönetimi, %9,7'lik dilim ile hava kirliliği ve %2,8 ile toprak kirliliği konularına ilişkin cezalar izlemektedir.

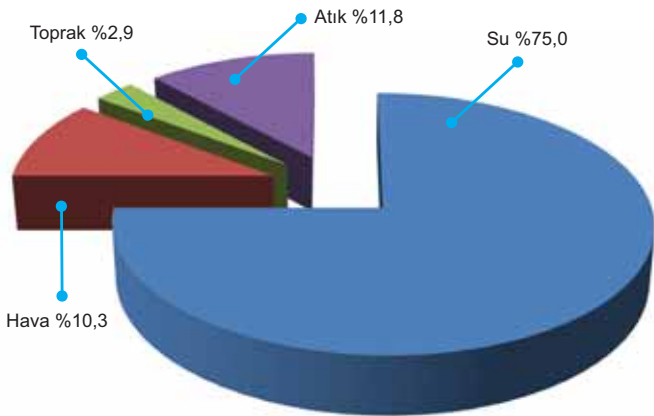
ÇYGM tarafından tespit edilen ve yaptırım uygulanan uygunsuzluk sayıları ve dağılımları Şekil 19 ve Şekil 20'de görülmektedir.

Şekil 18 - ÇYGM tarafından uygulanan cezaların dağılımı

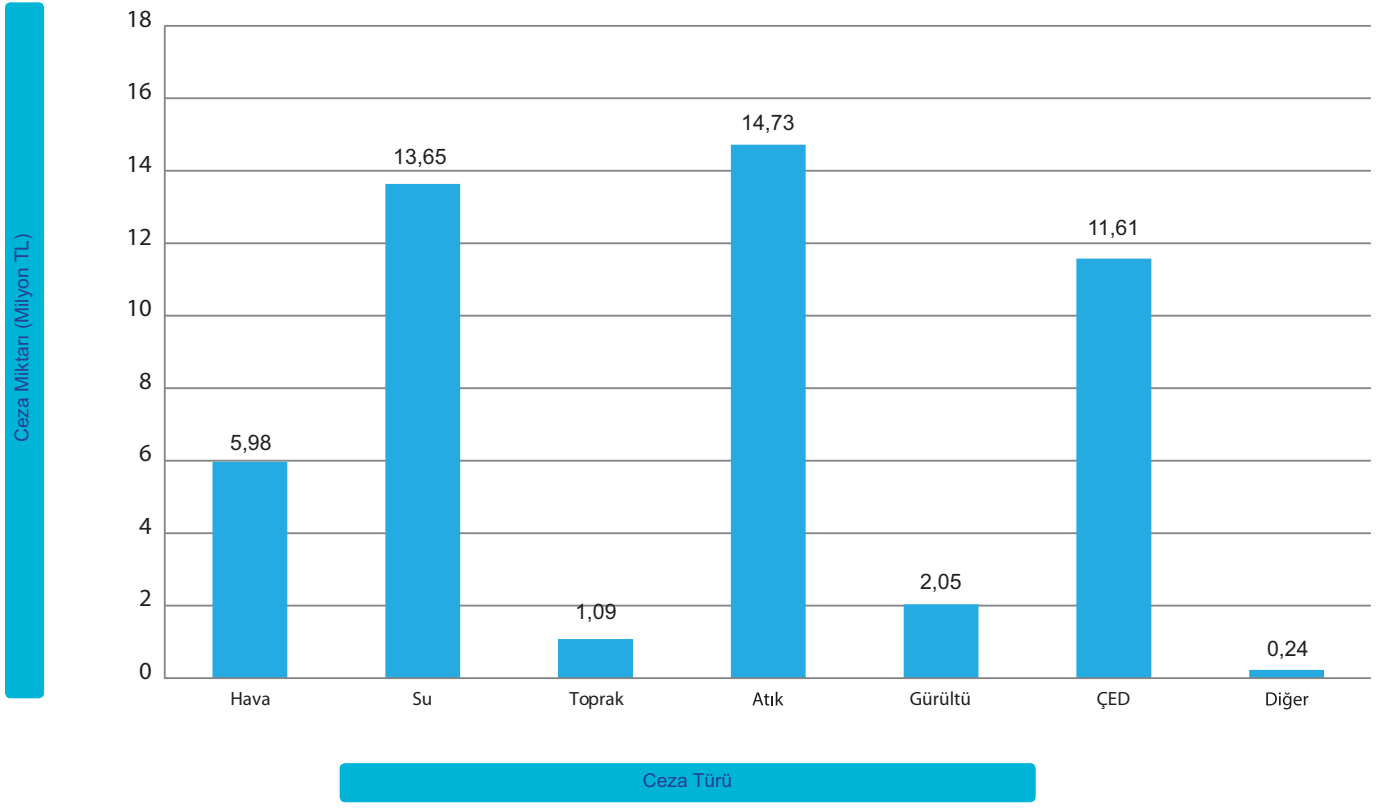
Şekil 19 - ÇYGM tarafından tespit edilen uygunsuzluklar

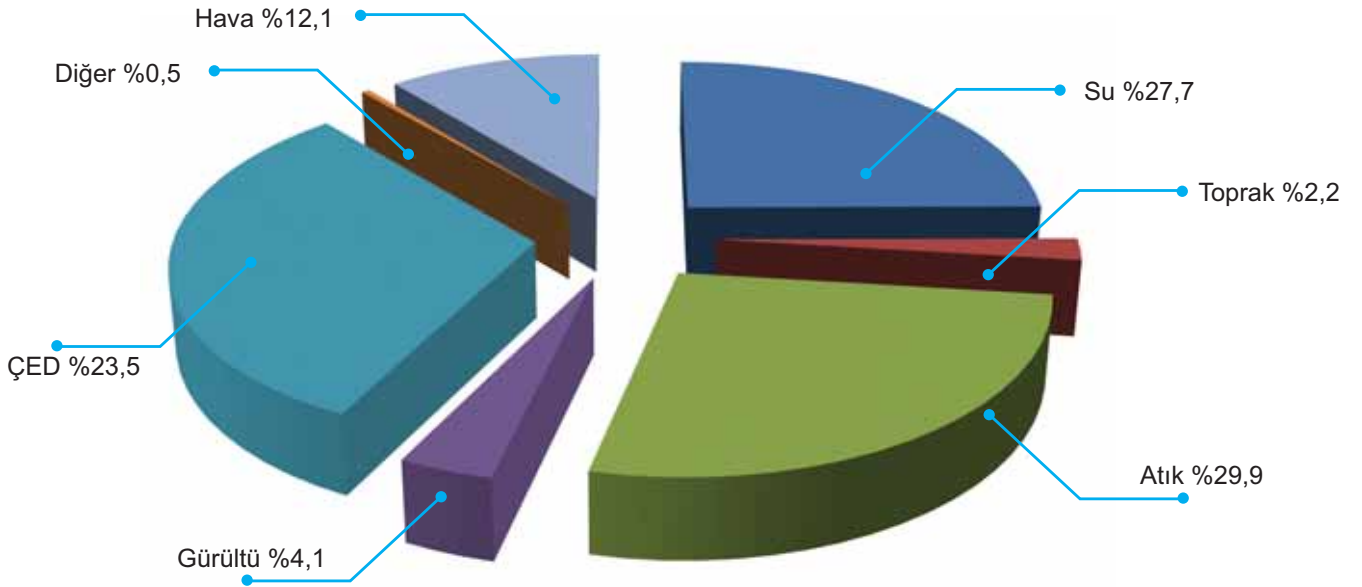
Şekil 20 - ÇYGM tarafından tespit edilen uygunsuzlukların dağılımı

ÇEDPGM tarafından gerçekleştirilen 701 izleme ve kontrol çalışması sonucunda 175 faaliyete toplam 11.934.007 TL ceza uygulanmış olup 41 faaliyet için durdurma kararı verilmiştir.

81 İÇOM tarafından gerçekleştirilen 44.683 denetim sonucunda uygulanan cezalar Şekil 21'de görülmektedir. 2010 yılında İÇOM tarafından uygulanan toplam ceza 49.338.910 TL'dir. Söz konusu cezaların ceza türlerine göre dağılımı Şekil 22'de verilmiştir. İllere göre ceza miktarları ekte yer almaktadır.

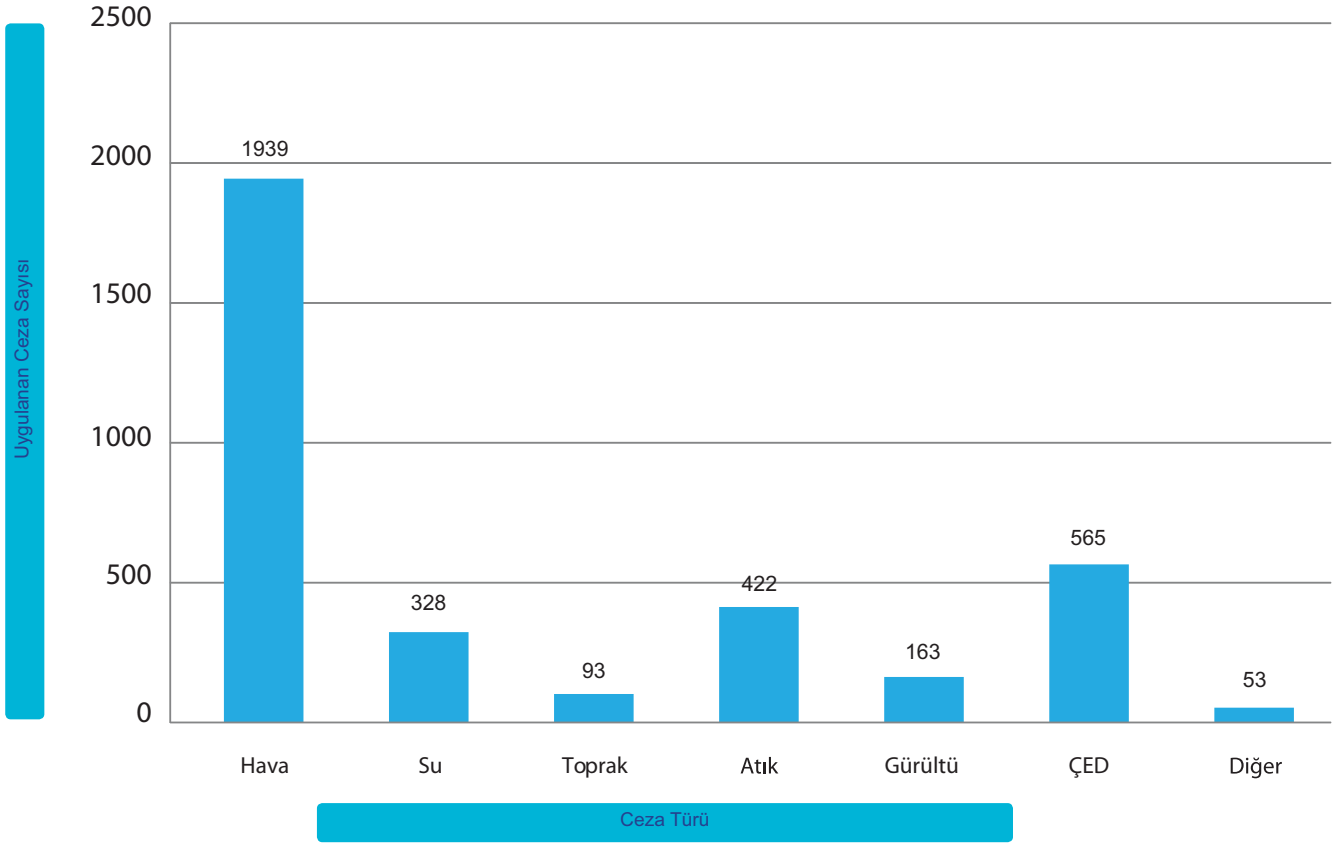
Şekil 21 - 81 İÇOM tarafından uygulanan idari para cezaları

Şekil 22 - 81 İÇOM tarafından uygulanan cezaların dağılımı

İÇOM'lar tarafından uygulanan idari para cezalarının dağılımını gösteren Şekil 22 incelendiğinde, en büyük pay %29,9'luk dilimle atık yönetimi konusunda uygulanan cezalardır. Atık yönetimini, %27,7'lik dilimle Su kirliliği, %23,5'lik dilimle ÇED izleme ve kontrol ve %12,1'lik dilimle hava kirliliği konularındaki cezaları izlemektedir.

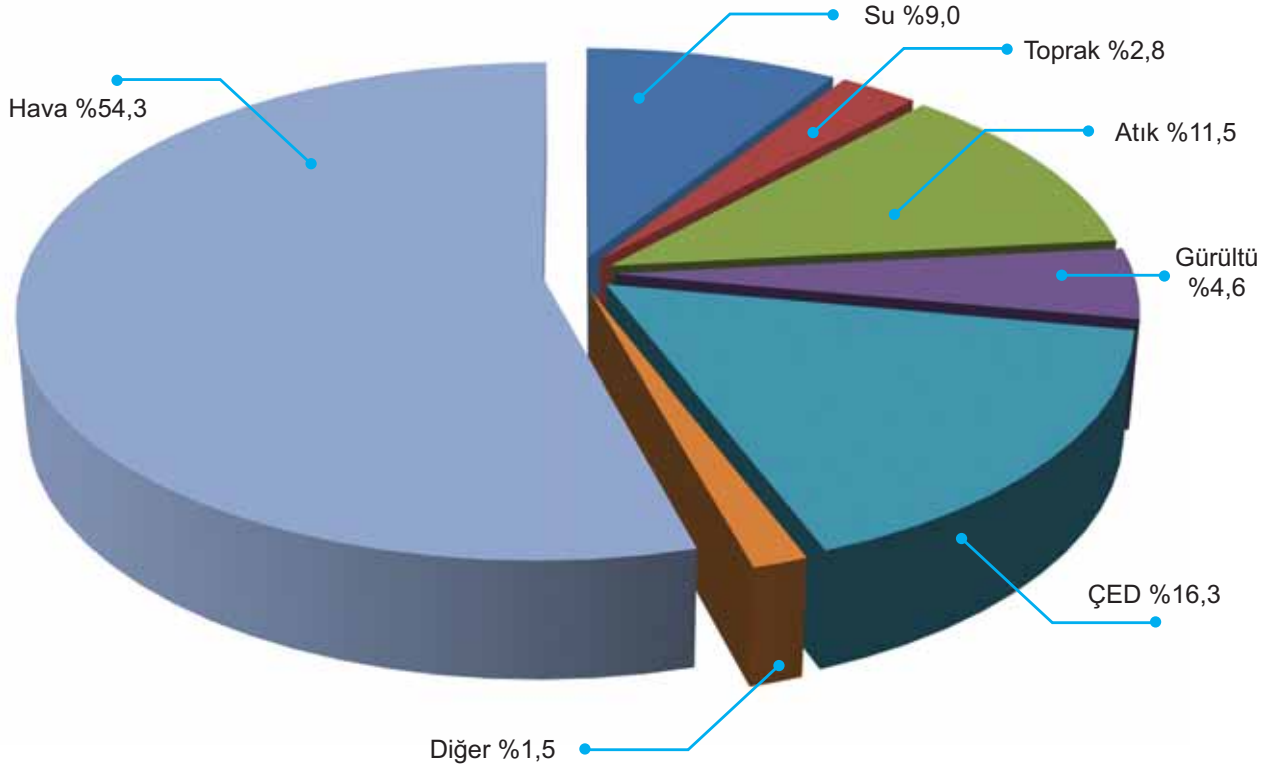
İÇOM'lar tarafından tespit edilen ve yaptırım uygulanan uygunsuzluk sayıları Şekil 23'de görülmektedir.

Şekil 23 - 81 İÇOM tarafından tespit edilen uygunsuzluklar

İÇOM'lar tarafından tespit edilen ve yaptırım uygulanan uygunsuzluk sayılarını gösteren şekil incelendiğinde, hava kirliliği konusunda 1939 adet uygunsuzluk tespit edilerek yaptırım uygulandığı görülmektedir. Hava kirliliğini 565 ile ÇED izleme ve kontrol faaliyetlerinde tespit edilen uygunsuzluklar izlemekte olup, atık konusunda uygulanan yaptırım sayısı ise 422'dir.

İÇOM'lar tarafından tespit edilen ve yaptırım uygulanan uygunsuzluk sayılarının dağılımı Şekil 24'te görülmektedir.

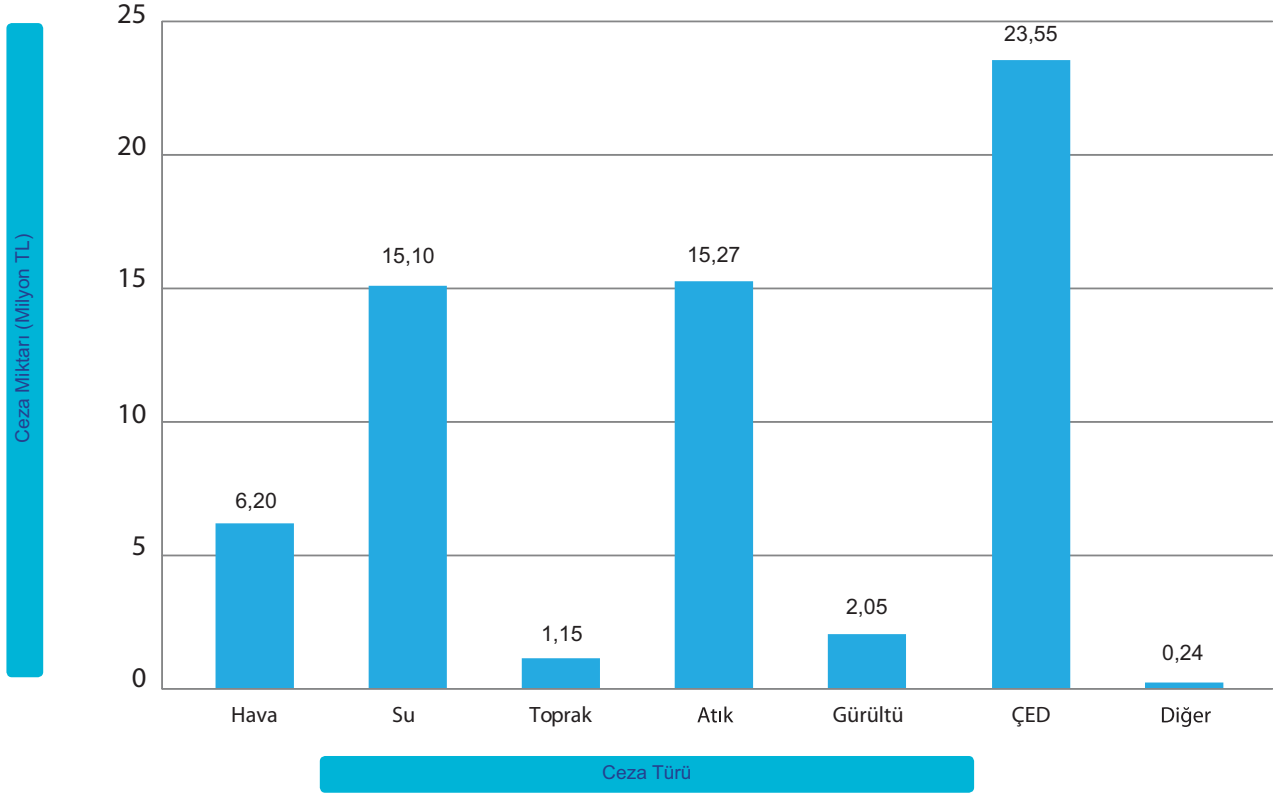

Şekil 24 - 81 İÇOM tarafından tespit edilen uygunsuzlukların dağılımı

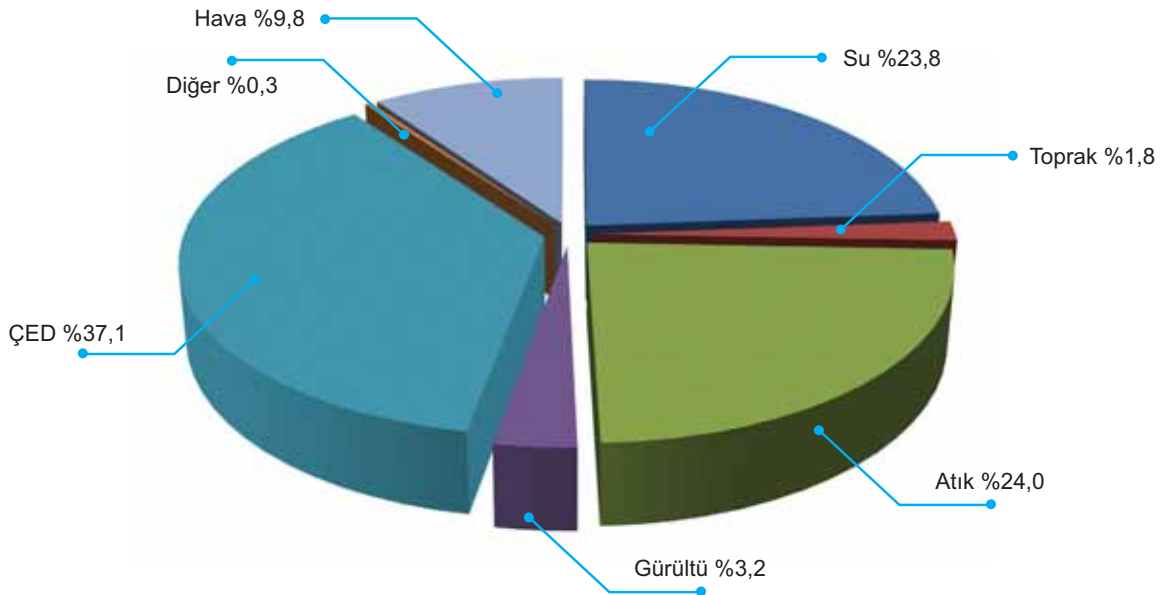
İÇOM'lar tarafından tespit edilen uygunsuzlukların dağılımını gösteren Şekil 24 incelendiğinde, en büyük pay %54,3'lük dilimle hava kirliliği konusundadır. Hava kirliliğini, %16,3'lik dilimle ÇED izleme ve kontrol, %11,5'lik dilimle atık yönetimi, %9'luk dilimle de su kirliliği konularında tespit edilen uygunsuzluklar izlemektedir.

İdari para cezalarının yanı sıra Çevre Kanunu Madde 15 gereğince 209 işletmeye İÇOM'lar tarafından faaliyeti durdurma kararı uygulanmıştır.

2010 yılında Çevre ve Orman Bakanlığınca uygulanan toplam ceza miktarı 63.551.101 TL'dir. Söz konusu cezalara ilişkin ceza türleri ve cezaların dağılımı Şekil 25 ve Şekil 26'de görülmektedir.

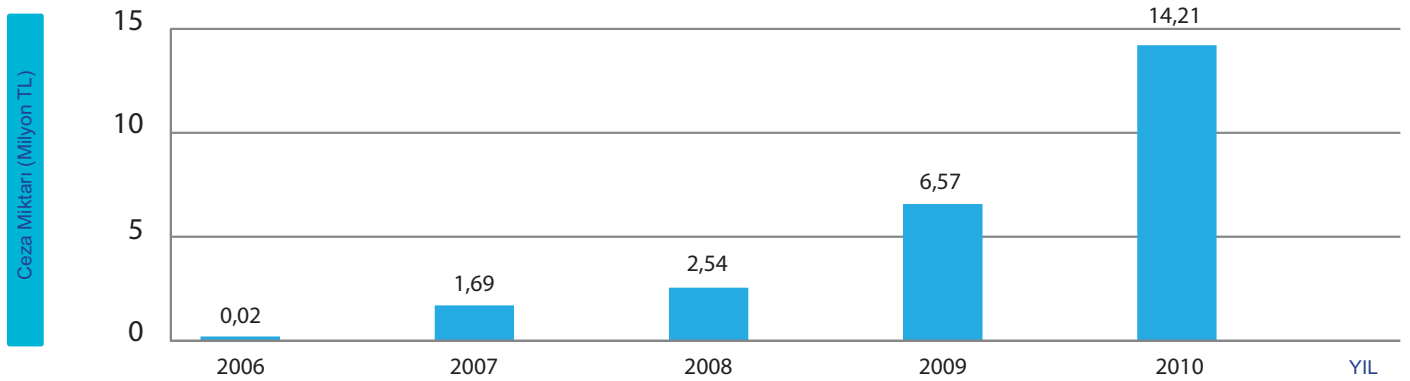
Şekil 25 - Toplam ceza miktarı

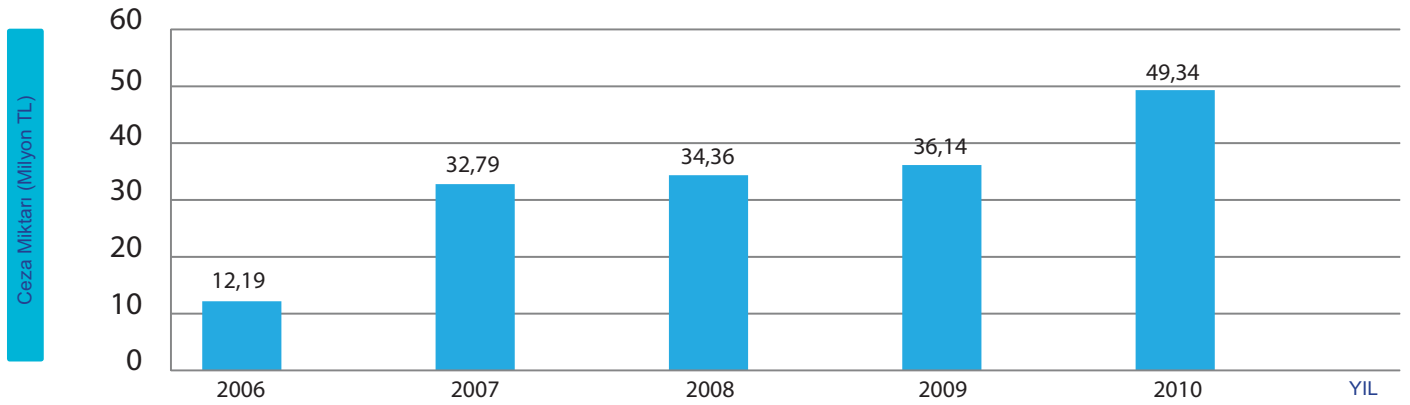
Şekil 26 - Toplam ceza miktarının dağılımı

Bakanlık merkez ve İÇOM'lar tarafından uygulanan idari para cezalarının dağılımını gösteren Şekil 26 incelendiğinde, çevre mevzuatı kapsamında uygulanmış olan idari para cezası miktarının büyük bir kısmını ÇED izleme ve kontrolü takiben atık yönetimi ve su kirliliği konularındaki uygunsuzluklara istinaden uygulanan cezaların oluşturduğu görülmektedir. Atık yönetimi ile ilgili uygunsuzluklara kesilen idari para cezaları toplam cezaların %24'ünü, su kirliliği konusunda kesilen cezalar toplam cezaların %23,8'ini ve hava kirliliği konusunda kesilen cezalar ise toplam cezaların %9,8'ini oluşturmaktadır. Bunları %3,2'lik dilime sahip olan çevresel gürültü konusunda uygulanan idari para cezaları izlemektedir.

Yıllara göre uygulanan ceza miktarları ÇYGM ve ÇEDPGM için Şekil 27, 81 İÇOM için Şekil 28'de görülmektedir.

Şekil 27 - Yıllara göre ÇYGM ve ÇEDPGM tarafından uygulanan cezalar

Şekil 28 - Yıllara göre 81 İÇOM tarafından uygulanan cezalar

Tablo 4 - Yıllara göre uygulanan ceza miktarı (TL)

Ceza Uygulayan Birim	2006	2007	2008	2009	2010
ÇYGM ve ÇED PGM	24.000	1.690.182	2.542.552	6.567.935	14.212.191
İÇOM	12.191.700	32.794.910	34.362.370	36.142.451	49.338.910
Toplam	12.215.700	34.485.292	36.904.922	42.710.386	63.551.101

5. Uluslararası Denetçi Ağları Çalışmalarına Katılım

5.1. IMPEL Ağı Çalışmalarına Katılım

IMPEL Ağı (European Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law - Çevre Mevzuatının Uygulanması ve Yaptırımını Avrupa Birliği Ağı), ilk olarak, çevre mevzuatının uygulanması ve yaptırımı ile ilişkili olan Avrupa Birliğine üye ülkelerin çevre ile ilişkili resmi kuruluşlarının (Bakanlık veya Çevre Ajansları) AB Komisyonu ile birlikte kurmuş olduğu resmi olmayan bir ağ idi.

1992 yılından bu yana “gayri resmi” bir kimlikle faaliyetlerine devam etmekte olan IMPEL Ağı'nın, yaşanan bazı finansal sorunların aşılması amacıyla tüzel bir kişiliğe kavuşturulmasına karar verilmiş ve Avrupa Komisyonu tarafından da desteklenen bu karar çerçevesinde IMPEL'in “kar amacı gütmeyen organizasyon (non-profit organisation)” haline getirilmesi kararı alınmıştır. Bu çerçevede hazırlanan dernek tüzük belgesi, 09.05.2008 tarihinde Belçika Resmi Gazetesi'nde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bakanlığımızın IMPEL Ağı'na üyeliği 06.03.2009 tarihli ve 2009/14822 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kararlaştırılmıştır.

Çevre ve Orman Bakanlığı, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde görev yapan denetçilerden oluşan IMPEL Ağı faaliyetlerine 2005 yılından bu yana aktif olarak katılmaktadır. Söz konusu ağ AB üyesi 27 ülke, Türkiye, Hırvatistan, Norveç, İzlanda ve Makedonya'dan oluşmaktadır. IMPEL'in amaçları şu şekildedir;

- Avrupa Birliği Çevre Mevzuatının etkin biçimde uygulanması ve yaptırımının sağlanarak çevrenin korunmasına katkıda bulunmak,
- Avrupa Birliği Çevre Mevzuatının daha etkin uygulanmasının sağlanması konusunda gelişim kaydetmek amacıyla yeni katılan ülkeler, aday ülkeler ve Avrupa Ekonomik Alanı ülkeleri de dâhil Avrupa Birliği üzerinde gerekli etkiyi yaratmak,

- AB Çevre Mevzuatının en geniş anlamda uygulanması ve yaptırımının sağlanmasında yetkili ulusal, bölgesel veya yerel otoriteler (örneğin bakanlıklar, düzenleyiciler, kurumlar ve denetim birimleri) arasında bilgi ve deneyim paylaşımını artırmak.

2001 yılında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, IMPEL Ağı tarafından hazırlanmış olan 4 Nisan 2001 tarih ve 2001/331/EC sayılı Çevre Denetimleri İçin Minimum Kriterler Tavsiye Kararları'nı (RMCEI) kabul etmiştir. Tavsiye kararının amacı tüm Üye Ülkelerde, Topluluk çevre mevzuatı ile uyumu güçlendirmek ve yasanın daha tutarlı şekilde uygulanması ve yaptırımına katkıda bulunmaktır.

Tavsiye kararı; Topluluk çevre mevzuatı kapsamında hava emisyonları, su deşarjı, atık boşaltımı veya geri kazanım faaliyetleri açısından yetki, izin veya lisansa tabi olan işletmelerin, tesis veya faaliyetlerin çevre denetimleri için rehber ilkeleri belirlemektedir.

Bu bağlamda 2010 yılı içerisinde Mart ayında Avusturya'nın Viyana kentinde düzenlenen Küme (1) Toplantısına, Nisan ayı içerisinde İspanya'nın Cordoba kentinde 3. Genel Kurul Toplantısına, Haziran ayı içerisinde İsviçre'nin Basel kentinde TFS Konferansına yine Haziran ayı içerisinde Polonya'nın Varşova kentinde EasyTools Projesi Proje Toplantısına, Temmuz ayı içerisinde Avusturya'nın Viyana kentinde AB Mevzuatı Karşılaştırması Projesi Çalıştayına ve son olarak Kasım ayı içerisinde Belçika'nın Brüksel kentinde 4. Genel Kurul Toplantısına katılım sağlanmıştır.

ECENA 3. Karşılıklı Değişim Programı (İstanbul)

5.2. ECENA Ağı Çalışmalarına Katılım

Bakanlık aynı zamanda 2005 yılında kurulmuş olan Katılım Ülkeleri için Çevresel Uygunluk ve Yaptırım Ağı (ECENA) faaliyetlerine de katılım sağlamaktadır. Söz konusu ağda Türkiye'nin yanı sıra, Arnavutluk, Bosna Hersek, Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan, Karadağ ve Kosova bulunmaktadır. Bugüne kadar birçok etkinlikte bulunmuş olan ağ, IMPEL ile ortak çalışmalar da yapmıştır. Ağın amacı, belirtilen ülkelerde yürütülen AB çevre mevzuatının içselleştirme, uygulama ve yaptırım çalışmalarının etkinliğinin artırılması, denetim birimlerinin veriminin yükseltilmesi ve bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasıdır.

Ağ faaliyetleri kapsamında 29 - 30 Nisan 2010 tarihlerinde İstanbul'da 3. Karşılıklı Değişim Programı gerçekleştirilmiştir. Program sırasında ülkeler kendi yaptıkları çalışmaları aktarmış, bilgi paylaşımı sağlanmıştır.

Aynı zamanda bir saha ziyareti düzenlenerek 8 ülkeden katılan temsilcilerin ortak bir çevre denetimi yapması ve deneyimlerini paylaşması sağlanmıştır. Program sırasında Türkiye'deki izin, izleme ve denetim sistemleri ilgili sunumlar yapılmıştır.

İstanbul'da gerçekleşen 3. Karşılıklı Değişim Programı sonrasında ECENAAğı, faaliyetlerine 2010 yılında oluşturulan Katılım İçin Bölgesel Çevre Ağı (RENA) bünyesinde sürdürmeye başlamıştır. RENA Ağı altında 4 adet çalışma grubu tanımlanmıştır;

1. Stratejik Planlama ve Yatırımlar
2. İklim Değişikliği
3. Sınır Ötesi İşbirliği ve Çok Taraflı Anlaşmalar
4. ECENA

ECENA Çalışma Grubunun 2013 yılına kadar gerçekleştireceği faaliyetlerinin gözden geçirilmesi amacıyla 20 Ekim 2010 tarihinde Karadağ'ın Budva şehrinde 8 ülke temsilcisinin ve proje uzmanlarının katılımıyla ECENA Çalışma Grubu Toplantısı yapılmıştır. Söz konusu Çalışma Grubunun faaliyetlerini 3 küme altında yürütmesi planlanmaktadır;

Küme 1: Eğitimler

Küme 2: Kurumsal ve metodolojik gelişmeler

Küme 3: Sınır ötesi uygulamalar

Bu kapsamda önümüzdeki dönemde, ülkemizde görev yapmakta olan izin yazıcılar ve denetçiler için Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol Direktifi üzerine bir eğitim gerçekleştirilmesine ve ülkemizdeki izin ve denetim sisteminin proje uzmanları tarafından gözden geçirilmesine karar verilmiştir.

6. Eğitim ve Proje Faaliyetleri

6.1. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimleri

Çevre Denetimi Yönetmeliği'nin 35 inci maddesi gereğince Çevre Denetim Görevlisi olabilmek için çevre denetimi eğitimi ve uluslararası yetkili kılınmış ve belgelendirilmiş kişi veya kuruluşlarca düzenlenen ISO 14001 Çevre Tetkik Görevlisi Eğitimi'nin alınması gerekmektedir. Bu kapsamda 2006 yılından bu yana Bakanlığımızın Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, ÇEDP Genel Müdürlüğü ve İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinde çalışan personele söz konusu eğitimler verilmektedir.

2006 yılında, Çevre Denetimi Yönetmeliği kapsamında Bakanlık merkez teşkilatı tarafından uygulanan birleşik denetimlerin yaygınlaştırılması kararı alınmış ve Adana, Ankara, Bursa, İzmir ve Tekirdağ'ı kapsayan 5 İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'ne eğitimler verilmiştir. Söz konusu eğitimlere dahil edilen İl Müdürlüklerinin yıllara göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

	Eğitime Katılan Müdürlük Sayısı
2006	5
2007	11
2008	24
2009	24
2010	16
Toplam	80

Tablo 5 - Yıllara göre eğitim programına alınan İÇOM sayısı

Çevre Denetim Görevlisi yetiştirmek amacıyla 2010 yılında denetçi adaylarına iki tür eğitim verilmiştir. İlk olarak, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında görev yapan 305 kişilik personel Türk Standardları Enstitüsü'nden Çevre Tetkik – Baş Tetkik Görevlisi Eğitimi'ni almıştır.

Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi - Numune alma uygulaması

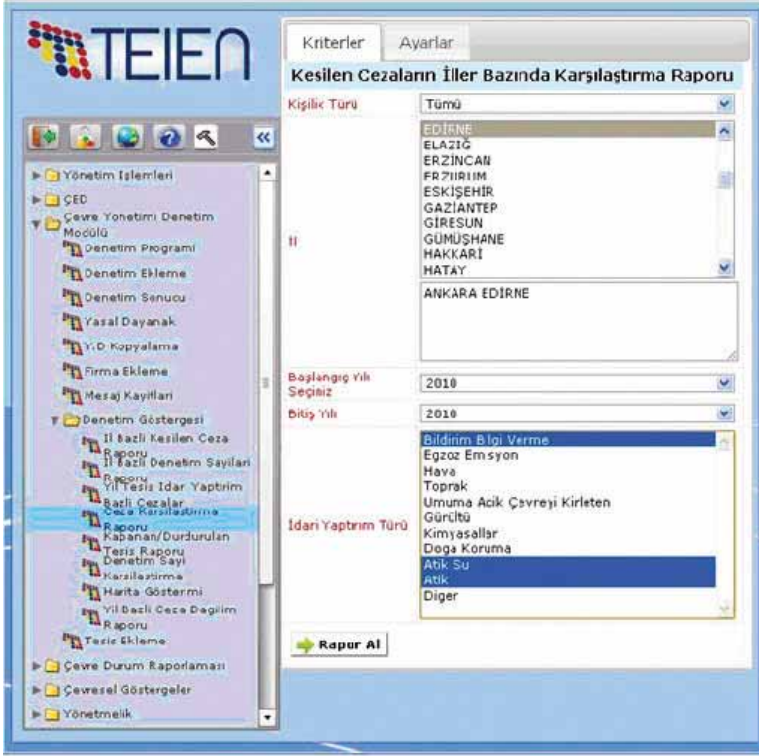
Çevre Denetim Yönetmeliği kapsamında çevre denetim görevlisi adaylarına verilen diğer eğitim ise Bakanlık tarafından verilen Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi'dir. Söz konusu eğitimler, 1-5 Kasım 2010, 22-26 Kasım 2010 ve 6-10 Aralık 2010 tarihlerinde toplam 269 kişilik personele 3 grup halinde verilmiştir. 5 günlük eğitimin içeriğinde yer alan konular aşağıda listelenmiştir;

- Çevre Kanunu ve Çevre Denetimi Yönetmeliği
- Çevresel denetimler için minimum kriterler
- Planlama, denetim sıklığı, raporlama
- Çevre denetim görevlileri için iletişim teknikleri
- Numune alma (teorik ve uygulamalı)
- Çevre mevzuatında idari yaptırım

6.2. Denetim Bilgi Sistemi

Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye'deki çevresel konular ile ilgilenen kurum ve kuruluşlar arasında tek bir elektronik ağ üzerinden çevresel veri paylaşımını sağlayacak ve kolay erişime izin verecek olan TEIEN'i başlatmıştır. Ulusal Strateji Belgesi'nin bir parçası olan ağ kurulumu ile çevre sektöründeki kurumsal işbirliğinin artırılması ve böylece çevresel sorunların ulusal politika ve planlama sürecine entegre olmasını hedeflenmektedir.

TEIEN ile hem ulusal ihtiyaçlara hizmet edecek bir ulusal ağın kurulması, hem de Avrupa Çevre Ajansı'nın bir üyesi ve bir aday ülke olarak Türkiye'nin çevresel raporlama alanındaki kapasitesini artırılması sağlanacaktır. Ayrıca, TEIEN, nesnel, güvenilir ve ilgili çevresel bilgiye genel erişimi destekleyecektir. Böylece Türkiye'nin e-devlet kurulumu girişimine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Şekil 29 - Denetim Bilgi Sistemi Ara Yüzü Görünümü

Bu proje kapsamında oluşan Denetim Bilgi Sistemi ağına, 81 ilimizin hepsinden erişim ve bilgi aktarımı olacaktır. Bu sayede İl Müdürlüklerimizce planlanan denetim programları, yapılan denetimlerin raporları ve sonuçları sisteme yüklenebilecek ve girilen bu bilgiler ışığında denetim göstergeleri kısmında aşağıdaki verilere ulaşılabilecektir;

- İl Bazlı Kesilen Cezalar
- İl Bazlı Denetim Sayıları
- Yıl, Tesis ve İdari Yaptırım Bazlı Cezalar
- Ceza Karşılaştırması
- Kapanan/Durdurulan Tesisler
- Denetim Sayısı Karşılaştırması
- Harita Gösterimi
- Yıl Bazlı Ceza Dağılımları

Bu veriler tablo ve şekillere dökülebilmektedir. 2010 yılı için Ankara ve Çankırı İl Müdürlükleri pilot il olarak seçilerek yürüttükleri denetimlere ilişkin verileri sisteme kaydetmiştir. Denetim Bilgi Sistemi ile tüm İl Müdürlüklerinden gelen veriler değerlendirilerek, günümüzde resmi yazışmalar ile edinilebilen denetim göstergeleri olarak kullanılan bir çok bilgiye kolayca erişilebilecek ve sene sonunda hazırlanan ve sunulan yıllık denetim raporunda, Bakanlık denetim faaliyetlerinin performansı daha rahat değerlendirilebilecektir.

Denetim Bilgi Sisteminde yer alan denetim göstergelerinin kullanılarak değerlendirme raporu edinilmesinde kullanılan Şekil 29'daki Denetim Bilgi Sistemi ara yüzünde de görüldüğü üzere istenilen göstergeye ait istenilen bilgiye erişim gayet kolaydır.

7. Sonuç ve Öneriler

2004 yılında uygulamaya geçen birleşik denetimlerle denetimlerin daha planlı yapılması ve bir denetim sırasında tüm çevresel unsurların gözden geçirilmesi hedeflenmiştir. Böylece denetim sayısı azaltılırken denetimin daha kapsamlı ve etkin hale gelmesi amaçlanmıştır.

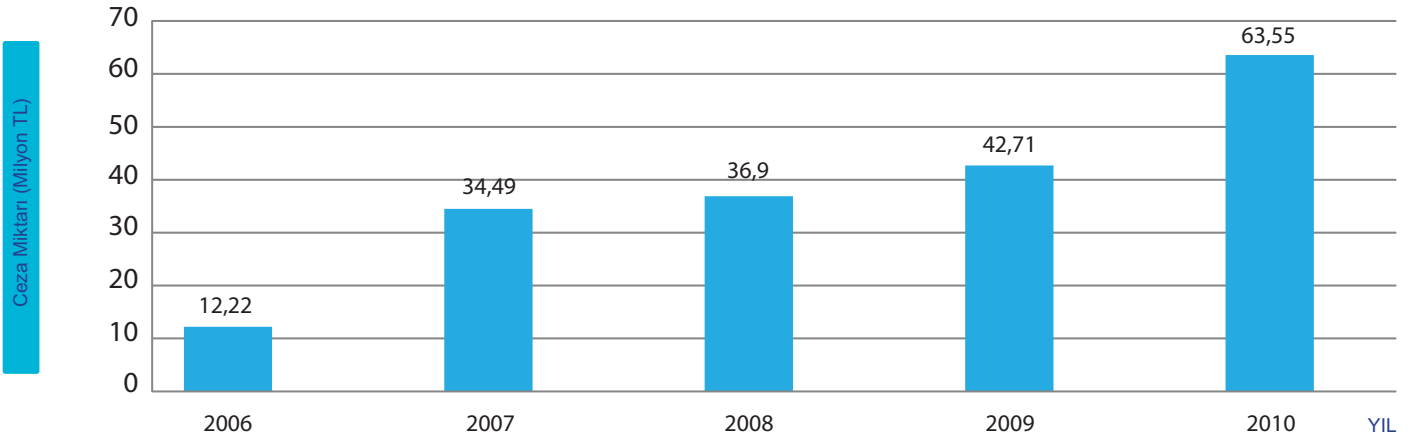
2010 yılında ÇYGM tarafından 320 denetim gerçekleştirilirken, bu denetimlerin %85,9'unun planlı yapıldığı görülmüştür. ÇEDPGM ise 701 izleme ve kontrol çalışmasının tamamını yıllık bir program dahilinde gerçekleştirmiştir. 44.683 denetim yapan İÇOM için planlı denetimlerin %46 olduğu görülmüştür.

2010 yılı içerisinde ÇYGM'ye ulaşan şikâyetlerin 18'i denetim ile sonuçlandırılmış, geri kalanı denetimi gerçekleştirilmek üzere İÇOM'lara bildirilmiştir. İÇOM'lar ise gelen 11.329 şikâyetin %79,9'unu denetimle sonuçlandırmıştır.

2010 yılında uygulanan idari para cezalarına ilişkin veriler Tablo 6'da verilmiş olup, toplam ceza miktarı 63.551.101 TL'dir. Yıllara göre Bakanlık merkez ve taşra teşkilatınca uygulanan cezalar ise Şekil 30'da görülmektedir.

Uygulayan Birim	Ceza Miktarı
ÇYGM	2.278.184
ÇEDPGM	11.934.007
İÇOM	49.338.910
Toplam	63.551.101

Tablo 6 - 2010 yılı idari para cezaları (TL)

Şekil 30 - Yıllara göre Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı tarafından uygulanan cezalar

2010 yılı boyunca uluslararası denetçi ağları olan IMPEL ve ECENA faaliyetlerine aktif olarak katılım sağlanmıştır. Bu faaliyetler AB üyesi ve adaylık sürecinde olan ülkelerdeki denetim ve yaptırım uygulamalarıyla ilgili bilgi alışverişini sağlamıştır.

Bu raporda verilmiş olan veriler değerlendirilmiş olup, denetim sisteminin geliştirilmesi için önerilen faaliyetler aşağıda sıralanmıştır;

İzin ve Denetim Dairesi Başkanlığı'nın ikiye ayrılması:

Denetim faaliyetlerinin daha etkin yürütülebilmesi için izin ve denetim faaliyetlerini gerçekleştiren birimlerin birbirinden ayrılarak ayrı Daire Başkanlıkları altında faaliyet göstermesi faydalı olacaktır.

İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinde Çevre Denetimi Şube Müdürlüklerinin Oluşturulması:

İÇOM bünyesinde 'Çevre Denetimi Şube Müdürlüğü' kurularak tüm denetim faaliyetlerinin bu birim tarafından yürütülmesi denetim faaliyetlerinin verimini arttıracaktır. Böylece izin ve benzeri faaliyetlerin denetimlerin önüne geçmesi engellenecektir.

Planlı denetim yüzdesinin artırılması:

İÇOM için planlı denetim yüzdesinin 46 olduğu görülmüş olup, bu çerçevede planlı denetim yüzdesinin daha yukarıya taşınması gerekmektedir. Denetimlerin belirli bir zaman dilimi için (örneğin 1 yıl) programının yapılarak gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Planlama aşamasında denetlenecek tesisler belirlenirken kullanılmak üzere yöntem geliştirilmesi gerekmektedir. Bu rapordaki verilerden de görüldüğü üzere Bakanlık merkez ve taşra teşkilatına çok sayıda şikâyet ulaşmaktadır. Şikâyet sonucu yapılan denetimlerin planlı denetimlerin önüne geçmesinin engellenmesi gerekmektedir. Tüm tesislerin belirli bir plan çerçevesinde denetlenmesinin şikâyet ve şikâyet sonucunda yapılacak denetim sayısında azalma sağlayacağı öngörülmektedir.

Birleşik denetimlerin yaygınlaştırılması:

Birleşik denetimlerin yaygınlaştırılmasıyla denetim sayısının azalması, bununla beraber denetim sırasında tüm çevresel unsurlar denetlendiği için denetimden alınan verimin artması beklenmektedir. 2011 yılı sonunda 81 İÇOM gerekli eğitimleri tamamlayarak yaygın bir şekilde birleşik denetim uygular hale gelecektir. Her ilin personel kaynaklarına uygun yıllık programlar hazırlayarak birleşik denetimleri programda belirtildiği şekilde gerçekleştirmesi oldukça önemlidir. Aynı zamanda şikâyet sonrasında gerçekleşen denetimlerde de birleşik denetim uygulanması denetimden alınan verimi arttıracaktır.

Uluslararası denetçi ağlarına katılımın devam etmesi:

IMPEL ve ECENA faaliyetlerine katılıma devam edilmesi ve bu ağlar tarafından gerçekleştirilen projelerde aktif rol alınması oldukça önemlidir. Ayrıca tüm dünyadaki denetçileri bir araya getiren bir ağ olan INECE ağı toplantılarına katılım, dünya genelindeki uygulamalar hakkında bilgi edinilmesini sağlayacaktır.

Eğitim ihtiyacının belirlenmesi:

IMPEL ve ECENA Aracılığıyla Çevre Yasasının Uygulanması ve Yaptırımında Kapasite Geliştirilmesi Projesi kapsamında Bakanlık merkez teşkilatında görev yapan yerel denetçiler eğitilerek Çevresel Denetimler için Minimum Kriterler konusunda eğitim verecek hale gelmiştir. Bundan sonraki dönemde bu konuda eğitimin yerel eğitimciler tarafından verilmesine devam edilmesi, projeler kapsamında ise farklı konularda eğitim alınması gerekmektedir. Bu kapsamda önerilen eğitim başlıkları aşağıda sıralanmıştır;

- Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolü Direktifi ve Mevcut En İyi Teknikler
- Temiz üretim teknolojileri
- Büyük Endüstriyel Kazalar (SEVESO II) Direktifi
- Uygunluk teşviki
- İletişim ve müzakere teknikleri

Ulusal denetçi ağının kurulması:

Ülke genelinde benzer yaptırım uygulamalarının sağlanması oldukça önemlidir. Bu nedenle yerel denetçiler arasında bilgi alışverişini sağlayacak bir ağın oluşturulması faydalı olacaktır.

Denetim Bilgi Sistemi'nin geliştirilmesi:

Bakanlık merkez ve taşra teşkilatınca kullanılmaya başlayan Denetim Bilgi Sistemi'nin yapılacak projelerle geliştirilmesi sağlanmalıdır. Yapılacak değişikliklerle denetim ve yaptırım faaliyetlerinin tüm aşamalarının (örneğin tutanak hazırlama, raporlama) elektronik ortamda yürütülmesi faydalı olacaktır.

EK II Çevre ve Orman Müdürlüklerine İlişkin Veriler

Tablo 7 - 2010 yılı illere göre personel ve denetim sayısı

İL ADI	Personel Sayısı		Denetim Türü									
	Çevre Yönetimi Şubesi	ÇED Şubesi	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	Toplam
ADANA	26	11	22	759	452	0	207	11	176	13	512	2152
ADYAMAN	8		0	28	27	2	17	0	9	0	19	102
AFYONKARAHİSAR	9		29	47	89	13	4	1	1	0	34	218
AĞRI	1	1	50	165	1	0	1	0	2	0	35	254
AKSARAY	6	3	21	24	9	3	17	0	3	0	30	107
AMASYA	7		4	29	16	0	32	0	7	0	87	175
ANKARA	32	13	56	573	219	0	245	0	36	0	480	1609
ANTALYA	15	11	20	169	194	99	135	14	130	0	608	1369
ARDAHAN	4		0	24	7	0	21	0	0	0	16	68
ARTVİN	7		10	56	20	0	20	0	19	0	13	138
AYDIN	16	10	20	173	197	0	155	0	21	0	82	648
BALIKESİR	14	4	19	114	204	0	93	0	56	0	9	495
BARTIN	3		19	143	20	0	7	0	20	0	2	211
BATMAN	9		0	750	49	39	81	0	16	0	100	1035
BAYBURT	4		1	4	21	0	7	0	0	0	15	48
BİLECİK	7		10	44	22	1	26	0	0	0	35	138
BİNGÖL	6		0	30	9	0	12	0	1	0	22	74
BİTLİS	2		0	147	0	0	26	0	0	0	20	193
BOLU	6	2	12	52	180	2	142	0	0	0	20	408
BURDUR	6	3	20	29	34	18	154	0	8	0	156	419
BURSA	25	19	19	307	142	6	106	1	111	0	862	1554
ÇANAĞKALE	15	4	18	126	87	0	115	0	107	0	0	453
ÇANKIRI	8		6	12	13	19	11	0	39	0	49	149
ÇORUM	10	4	19	159	85	16	130	0	53	0	55	517
DENİZLİ	12	9	20	101	21	4	62	10	27	0	21	266
DIYARBAKIR	10	4	10	251	28	3	160	0	8	0	103	563
DÜZCE	6		18	129	123	5	70	0	11	0	136	492

Tablo 7 - 2010 yılı illere göre personel ve denetim sayısı (devam)

İL ADI	Personel Sayısı		Denetim Türü									
	Çevre Yönetimi Şubesi	ÇED Şubesi	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	Toplam
EDİRNE	6	2	18	93	152	0	433	0	0	0	67	763
ELAZIĞ	12	9	20	145	149	2	129	2	32	0	65	544
ERZİNCAN	4		0	115	50	5	10	0	35	0	82	297
ERZURUM	13	4	1	149	13	4	59	0	35	0	73	334
ESKİŞEHİR	9	4	20	386	37	14	92	0	162	0	116	827
GAZİANTEP	16	6	20	194	110	0	229	0	82	0	319	954
GİRESUN	11		16	89	76	0	158	0	0	4	62	405
GÜMÜŞHANE	7		3	27	40	36	45	0	14	0	14	179
HAKKARİ	5		1	8	0	0	23	0	0	0	43	75
HATAY	12	5	20	16	190	0	0	0	69	0	22	317
İĞDIR	4		0	58	2	2	22	0	13	0	20	117
ISPARTA	18		114	50	10	62	0	0	0	0	0	236
İSTANBUL	69	16	2	927	202	0	251	0	740	0	3950	6072
İZMİR	49	25	482	571	741	1	532	0	102	5	185	2619
KAHRAMANMARAŞ	10	7	20	242	79	30	123	0	73	0	12	579
KARABÜK	8		4	60	15	50	40	0	0	0	10	179
KARAMAN	5	2	10	19	6	0	5	0	1	0	20	61
KARS	6		0	61	9	2	1	0	0	0	27	100
KASTAMONU	8		15	35	36	31	3	0	4	0	20	144
KAYSERİ	16	5	20	118	66	0	83	0	36	0	78	401
KIRIKKALE	7	4	20	42	21	44	33	2	7	0	79	248
KIRKLARELİ	6	2	6	156	20	0	68	0	8	0	62	320
KIRŞEHİR	2	2	7	15	18	8	44	0	10	0	33	135
KİLİS	7		103	51	61	0	75	0	18	0	77	385
KOCAELİ	24	9	20	459	183	0	300	0	0	0	501	1463
KONYA	19	8	20	44	68	2	110	0	18	0	50	312
KÜTAHYA	7	3	18	101	65	7	45	0	0	0	13	249

Tablo 7 - 2010 yılı illere göre personel ve denetim sayısı (devam)

İL ADI	Personel Sayısı		Denetim Türü									
	Çevre Yönetimi Şubesi	ÇED Şubesi	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	Toplam
MALATYA	10	9	40	57	95	25	26	5	7	0	95	350
MANİSA	13	6	20	406	281	2	67	0	174	0	723	1673
MARDİN	5	1	0	55	13	7	23	8	40	0	80	226
MERSİN	25	15	20	100	560	7	157	0	81	2	70	997
MUĞLA	13	5	2	97	179	0	68	0	150	0	180	676
MUŞ	6		0	29	26	4	11	0	1	0	16	87
NEVŞEHİR	5		17	20	11	0	15	0	0	0	21	84
NİĞDE	5	1	9	74	40	0	42	0	4	0	102	271
ORDU	11	3	8	141	55	0	27	0	28	0	30	289
OSMANİYE	11		6	133	12	0	75	0	53	0	123	402
RİZE	6	3	15	146	36	9	7	1	9	0	58	281
SAKARYA	11	5	22	143	65	4	70	0	7	0	169	480
SAMSUN	19	6	20	129	227	9	450	0	60	0	76	971
SİİRT	5		3	398	10	0	11	0	22	0	39	483
SİNOP	7		10	0	44	0	40	0	0	0	15	109
SİVAS	6		10	30	20	2	62	6	52	0	78	260
ŞANLIURFA	10	5	10	192	192	27	265	7	81	0	89	863
ŞIRNAK	4		0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
TEKİRDAĞ	17	5	46	651	446	11	128	0	131	0	341	1754
TOKAT	12		2	64	3	0	4	0	22	0	44	139
TRABZON	17	10	17	187	108	3	70	0	20	0	254	659
TUNCELİ	4		0	12	9	0	4	0	23	0	10	58
UŞAK	7		20	74	79	0	70	0	22	0	55	320
VAN	10		10	119	49	2	85	0	14	0	45	324
YALOVA	7	1	42	58	39	5	54	0	10	0	31	239
YOZGAT	4		11	24	54	21	21	0	3	0	40	174
ZONGULDAK	7	4	3	120	49	19	52	20	10	0	70	343
TOPLAM	1181		1766	12136	7390	687	6873	88	3344	24	12375	44683

EK İİ Çevre ve Orman Müdürlüklerine İlişkin Veriler

Tablo 8 - 2010 yılı İllere göre ceza miktarı ve uygunsuzluk sayısı

İL ADI	Hava		Su		Toprak		Atık		Gürültü		ÇED		Diğer		Toplam		Kapatma (adet)
	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	
ADANA	660	1	333.328	5	0	0	126.982	1	15.868	2	698.752	17	0	0	1.175.590	26	1
ADIYAMAN	7.934	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.934	1	0
AFYONKARAHİSAR	258	2	0	0	3.668	7	0	0	0	0	0	0	0	0	3.926	9	0
AĞRI	0	0	0	0	792	1	0	0	0	0	2.000	1	0	0	2.792	2	1
AKSARAY	48.010	16	0	0	0	0	33.066	2	0	0	10.000	1	0	0	91.076	19	0
AMASYA	3.300	5	0	0	0	0	387	3	0	0	93.697	10	0	0	97.384	18	0
ANKARA	278.409	22	1.208.336	41	0	0	1.534.844	43	0	0	235.776	13	0	0	3.257.365	119	7
ANTALYA	55.505	37	285.710	4	159.241	9	39.679	2	243.369	14	333.540	23	81.146	23	1.198.190	112	3
ARDAHAN	9.914	4	31.745	1	0	0	0	0	0	0	115.608	10	0	0	157.267	15	0
ARTVİN	30.360	7	0	0	0	0	0	0	0	0	163.494	46	0	0	193.854	53	0
AYDIN	0	0	0	0	0	0	7.934	1	0	0	26.664	2	0	0	34.598	3	0
BALIKESİR	85.800	1	634.909	12	0	0	925.925	3	0	0	31.156	4	0	0	1.677.790	20	0
BARTIN	104.418	10	31.745	1	0	0	381	3	21.161	2	0	0	0	0	157.705	16	0
BATMAN	42.825	20	66.136	1	0	0	98.526	5	2.112	4	5.200	2	0	0	214.799	32	0
BAYBURT	640	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13.226	1	21.506	2	35.372	4	0
BİLECİK	0	0	134.914	5	0	0	56.312	9	0	0	31.652	4	0	0	222.878	18	0
BİNGÖL	9.641	4	0	0	0	0	0	0	0	0	13.226	1	0	0	22.867	5	4
BİTLİS	69.300	105	0	0	0	0	0	0	0	0	79.356	6	0	0	148.656	111	0
BOLU	0	0	230.152	5	33.312	3	0	0	0	0	20.000	2	0	0	283.464	10	2
BURDUR	1.980	3	31.745	1	63.490	2	0	0	0	0	1.597	1	0	0	98.812	7	1
BURSA	359.466	216	562.612	14	63.490	2	341.252	9	15.872	1	276.672	39	129	1	1.619.493	282	17
ÇANAKKALE	134.914	3	71.424	2	0	0	460.444	4	169.123	26	195.638	14	0	0	1.031.543	49	14
ÇANKIRI	15.528	1	13.226	1	0	0	95.235	1	6.336	12	41.678	3	0	0	172.003	18	0
ÇORUM	296.812	49	79.364	1	7.934	1	13.182	27	113.574	9	7.000	3	0	0	517.866	90	3
DENİZLİ	0	0	31.745	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31.745	1	0
DIYARBAKIR	18.457	17	87.128	2	126.980	3	2.257.322	80	0	0	26.926	2	0	0	2.516.813	104	2
DÜZCE	3.960	6	238.086	5	1.584	2	49.023	13	0	0	26.452	2	0	0	319.105	28	0

Tablo 8 - 2010 yılı illere göre ceza miktarı ve uygunsuzluk sayısı (devam)

İL ADI	Hava		Su		Toprak		Atık		Gürültü		ÇED		Diğer		Toplam		Kapatma (adet)
	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	
EDİRNE	135.610	114	51.233	8	0	0	31.745	1	0	0	112.465	4	0	0	331.053	127	4
ELAZIĞ	0	0	31.745	1	34.025	4	79.493	2	0	0	119.680	10	0	0	264.943	17	0
ERZİNCAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.452	2	0	0	26.452	2	0
ERZURUM	47.425	9	0	0	0	0	191.889	7	0	0	122.292	12	0	0	361.606	28	5
ESKİŞEHİR	61.442	41	63.490	2	0	0	17.692	4	111.104	7	66.130	5	0	0	319.858	59	1
GAZİANTEP	144.778	31	0	0	0	0	109.013	6	0	0	82.576	5	0	0	336.367	42	1
GİRESUN	10.518	16	238.605	8	6.349	1	7.934	1	15.872	1	140.260	9	0	0	419.538	36	5
GÜMÜŞHANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17.226	2	15.868	2	33.094	4	0
HAKKARİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.452	2	0	0	26.452	2	0
HATAY	43.947	69	0	0	0	0	399.230	13	0	0	0	0	0	0	443.177	82	0
İĞDIR	1.973	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.973	7	0
ISPARTA	5.288	2	95.235	2	0	0	55.547	4	0	0	19.320	2	0	0	175.390	10	0
İSTANBUL	566.949	36	39.509	2	0	0	793.779	3	207.922	8	4.286.488	20	0	0	5.894.647	69	36
İZMİR	21.842	35	482.063	13	0	0	726.045	9	170.808	22	363.462	23	0	0	1.764.220	102	5
KAHRAMANMARAŞ	153.523	28	380.947	5	0	0	31.874	2	5.289	2	148.634	11	0	0	720.267	48	5
KARABÜK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13.226	1	0	0	13.226	1	0
KARAMAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KARS	0	0	79.634	1	0	0	258	2	0	0	39.678	1	0	0	119.570	4	0
KASTAMONU	121.141	128	158.728	2	7.128	9	0	0	0	0	5.020	3	0	0	292.017	142	0
KAYSERİ	145.987	90	111.109	2	0	0	537.034	3	0	0	93.282	6	0	0	887.412	101	3
KIRIKKALE	1.715	3	193.116	5	31.745	1	387	3	0	0	6.500	2	0	0	233.463	14	0
KIRKLARELİ	58.155	41	333.324	7	0	0	0	0	0	0	66.120	4	0	0	457.599	52	1
KİRŞEHİR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KİLİS	7.934	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3.216	2	0	0	11.150	3	2
KOCAELİ	174.566	18	452.940	12	0	0	698.705	23	0	0	64.904	6	0	0	1.391.115	59	33
KONYA	159.219	32	63.491	1	0	0	0	0	0	0	62.054	6	41.742	19	326.506	58	0
KÜTAHYA	193.118	5	238.092	4	449	8	556.858	11	0	0	13.226	1	0	0	1.001.743	29	0

Tablo 8 - 2010 yılı illere göre ceza miktarı ve uygunsuzluk sayısı (devam)

İL ADI	Hava		Su		Toprak		Atık		Gürültü		ÇED		Diğer		Toplam		Kapatma (adet)
	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	Para Cezası (TL)	Uygun- suzluk (adet)	
MALATYA	15.868	2	0	0	38.678	2	0	0	0	0	187.938	17	0	0	242.484	21	4
MANİSA	126.605	146	126.981	3	0	0	0	0	0	0	389.126	11	0	0	642.712	160	0
MARDİN	27.720	42	0	0	0	0	31.745	1	0	0	26.452	2	0	0	85.917	45	0
MERSİN	7.934	1	571.419	8	881	6	691.930	3	428.544	19	239.622	19	0	0	1.940.330	56	2
MUĞLA	349.602	12	144.882	15	0	0	0	0	322.429	16	0	0	0	0	816.913	43	6
MUŞ	13.200	20	0	0	0	0	127	1	0	0	201.780	15	0	0	215.107	36	0
NEVŞEHİR	0	0	0	0	0	0	1.290	3	0	0	26.452	2	0	0	27.742	5	0
NİĞDE	23.802	3	0	0	0	0	33.809	11	0	0	68.906	5	0	0	126.517	19	2
ORDU	15.581	3	266.512	8	0	0	93.869	3	0	0	58.226	3	0	0	434.188	17	0
OSMANIYE	32.021	2	95.236	2	6.933	1	66.523	2	0	0	19.000	9	0	0	219.713	16	4
RİZE	158.725	5	412.685	10	0	0	0	0	7.934	1	97.756	11	15.868	2	692.968	29	0
SAKARYA	92.595	47	180.655	4	0	0	538.982	13	0	0	92.072	7	0	0	904.304	71	3
SAMSUN	415.149	67	268.122	8	0	0	420.665	10	256	2	79.356	7	0	0	1.183.548	94	0
SIİRT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SİNOP	0	0	341.261	7	0	0	0	0	0	0	101.250	2	0	0	442.511	9	0
SİVAS	4.620	7	126.980	4	19.679	1	158.728	1	26.450	3	111.711	10	0	0	448.168	26	0
ŞANLIURFA	0	0	1.203.683	17	0	0	55.468	1	0	0	339.188	29	0	0	1.598.339	47	0
ŞIRNAK	7.934	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.934	1	0
TEKİRDAĞ	644.089	70	2.357.067	52	343.322	11	1.174.676	22	140.195	10	343.150	25	0	0	5.002.499	190	19
TOKAT	220.212	18	0	0	0	0	47.614	3	5.289	1	378.744	13	0	0	651.859	35	7
TRABZON	7.934	1	111.109	2	95.493	3	1.280	5	0	0	303.734	17	0	0	519.550	28	0
TUNCELİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13.226	1	0	0	13.226	1	0
UŞAK	19.143	26	126.977	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	146.120	30	0
VAN	151.826	212	0	0	5.079	7	2.064	11	0	0	79.072	6	46.454	2	284.495	238	0
YALOVA	0	0	63.490	2	0	0	95.235	1	15.872	1	67.678	4	0	0	242.275	8	0
YOZGAT	0	0	0	0	6.336	8	0	0	0	0	13.226	1	15.868	2	35.430	11	0
ZONGULDAK	11.220	17	166.656	5	31.745	1	1.034.263	31	0	0	26.452	3	0	0	1.270.336	57	6
TOPLAM	5.979.001	1.939	13.649.281	328	1.088.332	93	14.726.245	422	2.045.379	163	11.612.090	565	238.581	53	49.338.910	3.563	209

Tablo 9 – 2009 ve 2010 yılları için illere göre personel sayısı, denetim sayısı ve ceza miktarı verileri

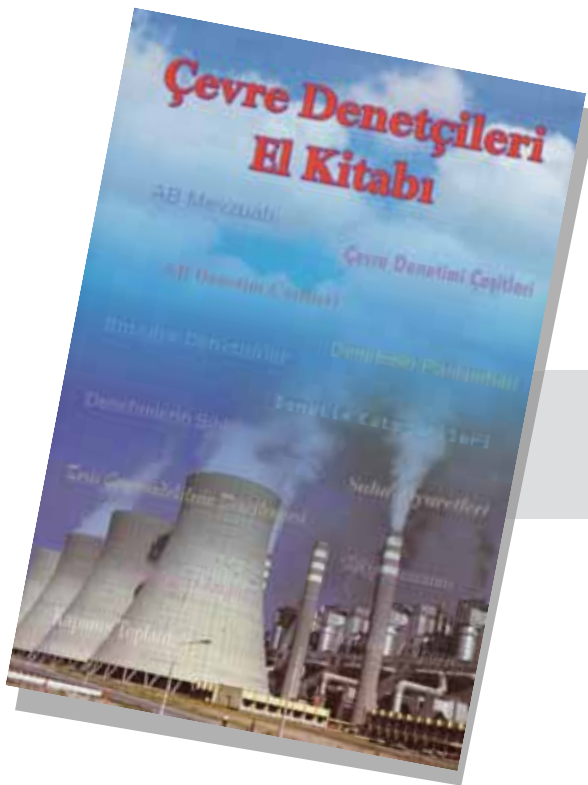
İL ADI	Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve ÇED ve Planlama Şube Müdürlüğü Personel Sayısı		Denetim Sayısı		Ceza Miktarı (TL)	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
ADANA	32	37	1.800	2152	1.417.159	1.175.590
ADIYAMAN	5	8	107	102	97.158	7.934
AFYONKARAHİSAR	8	9	110	218	176.667	3.926
AĞRI	2	2	183	254	31.062	2.792
AKSARAY	3	9	188	107	99.149	91.076
AMASYA	6	7	82	175	75.752	97.384
ANKARA	27	45	1.051	1609	1.870.175	3.257.365
ANTALYA	26	26	1.068	1369	572.108	1.198.190
ARDAHAN	3	4	79	68	52.490	157.267
ARTVİN	3	7	99	138	290.209	193.854
AYDIN	21	26	747	648	967.913	34.598
BALIKESİR	9	18	792	495	465.931	1.677.790
BARTIN	2	3	92	211	98.612	157.705
BATMAN	3	9	805	1035	7.764	214.799
BAYBURT	1	4	45	48	0	35.372
BİLECİK	4	7	311	138	120.865	222.878
BİNGÖL	4	6	39	74	15.526	22.867
BİTLİS	2	2	69	193	51.768	148.656
BOLU	5	8	102	408	131.776	283.464
BURDUR	6	9	157	419	54.501	98.812
BURSA	34	44	503	1554	2.314.090	1.619.493
ÇANAKKALE	14	19	454	453	543.695	1.031.543
ÇANKIRI	5	8	98	149	57.971	172.003
ÇORUM	10	14	436	517	543.861	517.866
DENİZLİ	12	21	229	266	31.062	31.745
DIYARBAKIR	7	14	87	563	165.626	2.516.813
DÜZCE	4	6	343	492	458.078	319.105
EDİRNE	4	8	401	763	123.545	331.053
ELAZIĞ	16	21	587	544	177.729	264.943
ERZİNCAN	3	4	33	297	43.755	26.452
ERZURUM	14	17	773	334	293.306	361.606
ESKİŞEHİR	9	13	917	827	337.633	319.858
GAZİANTEP	20	22	998	954	284.905	336.367
GİRESUN	11	11	769	405	116.401	419.538
GÜMÜŞHANE	6	7	0	179	0	33.094
HAKKARİ	5	5	136	75	0	26.452
HATAY	15	17	274	317	2.561.833	443.177
İĞDIR	4	4	30	117	2.000	1.973
ISPARTA	16	18	312	236	132.677	175.390
İSTANBUL	78	85	5.154	6072	1.392.267	5.894.647
İZMİR	63	74	1.801	2619	2.183.008	1.764.220

Tablo 9 – 2009 ve 2010 yılları için illere göre personel sayısı, denetim sayısı ve ceza miktarı verileri (devam)

İL ADI	Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve ÇED ve Planlama Şube Müdürlüğü Personel Sayısı		Denetim Sayısı		Ceza Miktarı (TL)	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
KAHRAMANMARAŞ	16	17	318	579	137.589	720.267
KARABÜK	6	8	52	179	55.906	13.226
KARAMAN	5	7	65	61	0	0
KARS	4	6	27	100	0	119.570
KASTAMONU	6	8	77	144	141.414	292.017
KAYSERİ	15	21	526	401	249.721	887.412
KIRIKKALE	9	11	33	248	62.124	233.463
KIRKLARELİ	4	8	235	320	186.360	457.599
KIRŞEHİR	2	4	25	135	124.620	0
KİLİS	5	7	373	385	193.292	11.150
KOCAELİ	26	33	925	1463	1.558.722	1.391.115
KONYA	23	17	69	312	366.797	326.506
KÜTAHYA	8	10	152	249	82.829	1.001.743
MALATYA	21	19	40	350	197.250	242.484
MANİSA	13	19	629	1673	227.913	642.712
MARDİN	3	6	249	226	349.768	85.917
MERSİN	30	40	68	997	1.201.074	1.940.330
MUĞLA	6	18	152	676	2.532.802	816.913
MUŞ	3	6	77	87	14.351	215.107
NEVŞEHİR	3	5	48	84	54.330	27.742
NİĞDE	5	6	172	271	47.224	126.517
ORDU	11	14	344	289	359.599	434.188
OSMANIYE	7	11	397	402	337.131	219.713
RİZE	5	9	110	281	264.670	692.968
SAKARYA	8	16	350	480	1.337.523	904.304
SAMSUN	21	25	667	971	248.438	1.183.548
SİİRT	2	5	25	483	0	0
SİNOP	6	7	306	109	13.206	442.511
SİVAS	6	6	86	260	275.082	448.168
ŞANLIURFA	13	15	348	863	449.398	1.598.339
ŞIRNAK	1	4	0	1	214.923	7.934
TEKİRDAĞ	14	22	966	1754	3.384.130	5.002.499
TOKAT	9	12	152	139	259.560	651.859
TRABZON	25	27	1.750	659	1.664.102	519.550
TUNCELİ	3	4	35	58	0	13.226
UŞAK	5	7	506	320	7.891	146.120
VAN	12	10	267	324	21.857	284.495
YALOVA	5	8	180	239	532.749	242.275
YOZGAT	3	4	23	174	13.262	35.430
ZONGULDAK	9	11	391	343	614.820	1.270.336
TOPLAM	900	1.181	33.476	44.683	36.142.451	49.338.910

ÇEVRESEL KİRLİLİK İZLEME REHBERİ

ÇEVRE DENETÇİLERİ EL KİTABI

**T.C.
ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
2011**

Söğütözü Caddesi 14/E 06560 Ankara
Telefon: 0312 207 50 00 - Faks: 0312 207 64 46